

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

ÇANAKKALE TARIMINDA ALTERNATİF GELİR ve İSTİHDAM KAYNAĞI YARATMA AÇISINDAN GENÇ ÇİFTÇİ PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS YETERLİLİK TEZİ

Uğur BAYRAK

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. SİBEL TAN

ÇANAKKALE- 2021

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

ÇANAKKALE TARIMINDA ALTERNATİF GELİR ve İSTİHDAM KAYNAĞI YARATMA AÇISINDAN GENÇ ÇİFTÇİ PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS YETERLİLİK TEZİ

Uğur BAYRAK

Tez Danışmanı:
PROF. DR. Sibel TAN

ÇANAKKALE- 2021

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Uğur BAYRAK tarafından Prof. Dr. Sibel TAN yönetiminde hazırlanan ve 20/04/2021 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan **"ÇANAKKALE TARIMINDA ALTERNATİF GELİR ve İSTİHDAM KAYNAĞI YARATMA AÇISINDAN GENÇ ÇİFTÇİ PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ"** başlıklı çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza**
Prof. Dr. Sibel TAN (Danışman)	……
Dr. Öğr. Üyesi Emine AŞKAN	……
Dr. Öğr. Üyesi Bengü EVEREST	……

Tez No : ……..

Tez Savunma Tarihi : 20/ 04/ 2021

Prof. Dr. Pelin KANTEN

Enstitü Müdürü

../ .. /2021

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Uğur BAYRAK
20/04/2021

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleştirilmesinde, çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımını esirgemeyen saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Sibel TAN 'a, Tarım Ekonomisi Bölümü'nün diğer Öğretim Üyelerine ve Arş. Gör. Seme Ezgi YÜCEER 'e sonsuz saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmamın anket aşamasında genç çiftçilere ulaşma konusunda bana destek olan Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü çalışanlarına ve anket sorularımı cevaplayan Çanakkale genç çiftçilerine teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca araştırma sürecinde benden desteğini esirgemeyen aileme ve çalışma sürecinde tüm zorlukları benimle göğüsleyen nişanlım Ebru YILMAZER 'e ve bana destek olan herkese teşekkür ederim.

Uğur BAYRAK

Çanakkale, Nisan 2021

ÖZET

ÇANAKKALE TARIMINDA ALTERNATİF GELİR ve İSTİHDAM KAYNAĞI YARATMA AÇISINDAN GENÇ ÇİFTÇİ PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Uğur BAYRAK
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Prof. Dr. Sibel TAN
20/04/2021, 61

Türkiye'de "Genç Çiftçi Projesi" isimli uygulama 26.02.2016 Tarihli Resmî Gazetede 2016/8540 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2016-2018 yıllarını kapsayacak şekilde yürürlüğe girmiştir. Resmî Gazetede yayınlandığı gibi bu projenin amacı, tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması, genç çiftçilerin girişimciliğinin desteklenmesi, gelir düzeylerinin yükseltilmesi, kırdan kente göçün önlenmesidir.

Araştırmanın amacı, Çanakkale'de Genç Çiftçi Projesi (GÇP)'nden destek alan üreticilerin sosyo ekonomik durumlarının tespiti, genç çiftçilerin proje hakkında bilinç düzeylerinin, faydalanma düzeylerinin belirlenmesi ve projeye genç çiftçi üretici bakış açısıyla bakılarak değerlendirilmesidir.

Çanakkale'de Genç Çiftçi Projesi kapsamında bitkisel üretim desteği alan 102 üreticiden anket yoluyla alınan bilgiler araştırmanın ana materyalini oluşturmaktadır. Araştırmada üreticilerin sosyo-ekonomik durumlarını belirlemek amacıyla temel tanımlayıcı istatistikler, genç çiftçilerin projeye bakış açılarının ve bilinç düzeylerinin tespiti için Likert analizleri ve ki kare testleri yapılmıştır.

Analizlerden elde edilen sonuçlara göre üreticilerin yaş, eğitim ve kadın başvurusu açısından projenin amaçları açısından uygun olduğu tespit edilmiştir. Hedef kitlenin gençlerden oluşması destek alan üreticilerin her türlü yenilik ve eğitime açık olduğu, proje konusunda özellikle Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlüklerinden tam destek aldıkları üreticiler tarafından ifade edilmiştir.

Genç çiftçilerin eğitim almak için istekleri olmaları yapılan projenin faydalığını ve geleneksel yöntemler yerine daha modern yöntemlerle çiftçilik yapıldığını ve yapılacağını göstermektedir. Dolayısıyla tarım teşkilatının bu tip eğitimleri artırmaları veya var olan eğitim programlarına katılımı artırmayı sağlamaları önerilmektedir. Bu yaklaşımlarla benzer projelerin sayısını artırılabileceği gibi, daha sonra yapılacak bilimsel çalışmalarda Genç Çiftçi projesinin etkinliği de ölçülebilir.

Anahtar sözcükler: Genç Çiftçi**,** Genç Çiftçi Projesi, Bitkisel Üretim, Çanakkale.

ABSTRACT

EVALUATION OF THEYOUNGFARMER PROJECT IN TERMS OF CREATİNGALTERNATIVEINCOMEANDEMPLOYMENT SOURCE IN ÇANAKKALE AGRICULTURE

Uğur BAYRAK
Çanakkale Onsekiz Mart University
School of Graduate Studies
Master Of Science Thesis in Agricultural Economics
Advisor: Prof. Dr. Sibel TAN
20/04/2021, 61

The Support of the Young Farmers with in the scope of rural development subventions came into for cewith 2016/8540 Numbered Council of Ministers Decree by the Ministery of Food, Agriculture and Forestry in 26.02.2016 in the Resmi Gazete (Offical Newspaper) to cover the years between 2016- 2018.The main goal of this project is supporting the young farmers, increasing the irincom elevels and providing sustainabilty in agricultureetc. Main goal of this project is, under standing the know ledge levels of the subvensioned. Farmers about the "Young Farmers Project" determining the irutilization levels from the current project, determining the project's and cons from the producers point of view. The main material of this project is the data that gathered by surveys from the 102 plant based farmers who supported by this project. Basic and fundamental statistics have been used to present the socio-economic situations of the farmers. Tounder stand the know ledge levels of the farmers about the agricultural policies, Likerts caled quesiones have been used. According to the results which obtained by the analisis is in terms of age, education and women applications are suitable for projects goals. The subsidized farmers are open to the innovations and education just because the target group are farmer youth. This know legde is expressed by the Agriculture province and district directorates.

Being willing to the be educated shows the benefitsandusage of the new methods in agricultrera the rthan the traditional methods. Hence, it's been recommended to the agricultural organizations to increase these kind of educations or provide an in crease in participati on to the existing education programs.

Key Words: Çanakkale, Young Farmers Project, Republic Of Turkey Mınıstry Of Agricıltureand Foresty, Farmer Registry System.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI…….…….…..... i
ETİK BEYAN…….…… ii
TEŞEKKÜR……..….. iii
ÖZET ……..…….…….. iv
ABSTRACT …….. vi
İÇİNDEKİLER ……..…… viii
SİMGELER ve KISALTMALAR…….....……. x
TABLO DİZİNİ…….…….…… xi

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ 1

1.1. Kırsal Alan ve Kırsal Kalkınma ...…….…… 4
1.1.1. Kırsal Alan …..……..…….…… 4
1.1.2. Kırsal Kalkınma …… 6
1.1.3. Sürdürülebilir Kalkınma..... 7
1.1.4. Türkiye'de Kırsal Kalkınma Uygulamaları…..…….. 9
1.1.5. Genç Çiftçi Projesi ……...……. 15
1.1.6. Türkiye'de ve Çanakkale İlinde Genç Çiftçi Projesi…….…… 17

İKİNCİ BÖLÜM
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR 22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MATERYAL YÖNTEM 26

3.1. Araştırmanın Sınırlılıkları...……..... 26
3.2 Materyal...……..... 26
3.3. Yöntem...……..... 26
3.3.1. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Yöntem....……..... 26

3.3.2. Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntem....…….…..... 27

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI 28

4.1. Genel ve Demografik Özellikler....…….…..... 28
4.2. Genç Çiftçi Bilinç Düzeyi ile İlgili Bulgular....……...…..... 35
4.3. Proje Hazırlama ve Yürütme İle İlgili Bulgular…… 44

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ ve ÖNERİLER 55

KAYNAKÇA ...……..……. 58
EKLER …….…….……. I
EK 1. ANKET ……..…..... I
ÖZGEÇMİŞ ….…….…….……..... VII

SİMGELER VE KISALTMALAR

%	: Yüzde Oranı
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Alan Bazlı Destekler
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇATAK	: Çevresel Amaçlı Tarım Arazisinin Korunması
ÇKS	: Çiftçi Kayıt Sistemi
ÇMVA	: Çiftçi Muhasebe Vergi Ağı
ÇOMÜ	: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
DB	: Dünya Bankası
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
FÖD	: Fark Ödeme Destekleri
GÇP	: Genç Çiftçi Projesi
GEKA	: Güney Ege Kalkınma Ajansı
GTHB	: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
HA	: Hektar Alan
HBDM	: Havza Bazlı Destekleme Modeli
KBKYP	: Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı
KKDP	: Kırsal Kalkınma Destekleme Programı
KM	: Kilometre
OTP	: Ortak Tarım Politikası
PSA	: Puan Durumu Analizi
SBB	: Strateji ve Bütçe Başkanlığı
SKH	: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
TARSİM	: Tarım Sigortası
TKDK	: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TL	: Türk Lirası
TOB	: Tarım ve Orman Bakanlığı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UKKS	: Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi

TABLO DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Türkiye ve Çanakkale toplam genç çiftçi kabul edilen proje ve onaylanan proje sayısı	18
Tablo 2	Türkiye geneli ve Çanakkale ili kabul edilen proje sayısı ve ödenen hibe miktarı	18
Tablo 3	Türkiye ve Çanakkale'de onaylanan projelerde cinsiyete göre dağılım	19
Tablo 4	Çanakkale ilinde yatırımın konusuna göre proje dağılımı	20
Tablo 5	Çanakkale ilinde ilçelere göre projelerin dağılımı	20
Tablo 6	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin cinsiyetlerine göre dağılımı	28
Tablo 7	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yaş ortalamaları	28
Tablo 8	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin eğitim durumlarına göre dağılımı	29
Tablo 9	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım öncesi meslek durumlarına göre dağılımı	29
Tablo 10	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin mesleki yeterlilik durumu	30
Tablo 11	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin sosyal güvence durumu	30
Tablo 12	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin aile mesleği	31
Tablo 13	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin mesleki tecrübe durumu (yıl)	31
Tablo 14	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım öncesi tecrübe durumu	31
Tablo 15	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım öncesi tecrübesi (yıl)	32
Tablo 16	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım kararı	32
Tablo 17	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin projeden sağladıkları yıllık net gelir	33
Tablo 18	Projeden elde edilen gelir ile çiftçilerin mesleklerini yapmaya devam etme arasındaki ilişki	33
Tablo 19	Projenin genç çiftçiye ek gelir sağlama durumu	34
Tablo 20	Projenin yatırım yeri durumu	34
Tablo 21	Yapılan yatırımın merkeze uzaklığı (km)	34
Tablo 22	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin ikamet yerlerine göre dağılımı	35

Tablo 23	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarım ile ilgili kurum kuruluş ziyaret sıklığı durumu	35
Tablo 24	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin son yıllarda eğitim alma durumu	36
Tablo 25	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin eğitim almak isteme durumu	36
Tablo 26	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarım fuarlarına katılım durumu	37
Tablo 27	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarım fuarlarına katılmayı isteme durumu	37
Tablo 28	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin katıldığı fuarlarda genç çiftçi standı görme durumu	37
Tablo 29	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin teknik bilgiye ulaşma kaynakları	38
Tablo 30	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarımsal örgütlenme durumu	38
Tablo 31	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yenilikleri takip etme durumu	39
Tablo 32	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yenilikleri takip etme yolu durumu	39
Tablo 33	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin destek aldıkları alanda üretime devam etme kararları	40
Tablo 34	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin destek aldıkları alanda üretime devam etmeme nedenleri	40
Tablo 35	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin çiftçiliğe devam etme kararları	40
Tablo 36	Yaş, mesleki tecrübe ve yatırım yapılan alandaki tecrübe faktörlerinin Genç Çiftçi Projesinden alınan destek ile üretim devamlılığı üzerine etkisi	41
Tablo 37	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin faaliyet yaptıkları arazinin mülkiyet durumu	42
Tablo 38	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin proje konusunu seçimini belirleyen nedenler	42
Tablo 39	"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarımsal faaliyetten yıllık net gelir durumu	43
Tablo 40	Tarımsal üretimden elde edilen gelirin projeden alınan destek ile üretime devam etme durumları	43
Tablo 41	Çiftçilerin tarımsal üretimden elde ettikleri gelire göre çiftçilik mesleğini yapmaya devam etme durumu	44
Tablo 42	Genç çiftçi projesi kapsamında yapılan yatırımın kapsamı	44
Tablo 43	Proje hazırlama aşamasında danışmanlık hizmeti alma durumu	45
Tablo 44	Kredi kullanma durumu	45
Tablo 45	Genç çiftçilerin başka proje konularına başvurma kararları	45
Tablo 46	Genç çiftçileri proje hazırlama ve yürütmede tarım teşkilatından yardım alma durumu	46

Tablo 47	Proje hazırlama aşamasında il/ilçe tarım müdürlüklerinden destek alma durumu ile cinsiyet arasındaki ilişki	46
Tablo 48	Genç çiftçilerin proje tanıtım faaliyetlerini yeterli bulma durumu	47
Tablo 49	Genç çiftçilerin proje konularını yeterli bulma durumu	47
Tablo 50	Genç çiftçilerin proje başvuru süresini yeterli bulma durumu	47
Tablo 51	Genç çiftçilerin hibe miktarını yeterli bulma durumu	48
Tablo 52	Genç çiftçilerin proje dokümanlarını anlaşılır ve yeterli bulma durumu	48
Tablo 53	Üretim faaliyetinde devamlılığı sağlayacak işletme sermayesinin varlığı	48
Tablo 54	Genç çiftçilerin faaliyetlerini sürdürürken hammadde teminine güçlük durumu	49
Tablo 55	Genç çiftçilerin faaliyetlerini sürdürürken hammaddeyi temin ettikleri yer	49
Tablo 56	Hammadde alınan yerin işletmeye uzaklık durumu	50
Tablo 57	Pazarlama güçlük durumu	50
Tablo 58	Genç çiftçilerin ürünlerini pazarlama kanalları	50
Tablo 59	Projenin sağladığı sosyal ve kültürel değişiklikler	51
Tablo 60	Genç çiftçilerin proje hazırlamada karşılaşılan güçlükler	52
Tablo 61	Genç çiftçilerin proje yürütmede karşılaştıkları güçlükler	53
Tablo 62	Genç Çiftçi Projesi kapsamında yapılan yatırımların bölgesel katkıları	54

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

Tarım, toplumun beslenme ihtiyacının karşılanması, Milli Gelire katkısı, tarıma dayalı sanayiye hammadde temini, dış ticaret ve ödemeler dengesine olumlu etkisi, tarım ve tarım dışı sektörlere işgücü sağlaması açısından sürekli önemini koruyan bir sektördür. Tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de tarım sektörü bu sayılan sebeplerden dolayı sürekli desteklenmektedir. Osmanlı Döneminde halkın ve ordunun beslenme ihtiyacını karşılamaya dönük uygulamalar, Cumhuriyetin ilanı ile tarım ve toprak reformları, tarımda kurumsallaşma ve tarım sanayi entegrasyonuna dönük politikalara dönüşmüştür. Planlı Dönemin başladığı 1963 yılından itibaren ise çeşitli girdi, ürün, fiyat ve kredi destekleri uzun bir süre yaygın tarım politikası uygulamaları olarak sürdürülmüştür. Günümüzde Alan Bazlı Destekler (ABD), Fark Ödeme Destekleri (FÖD), Havza Bazlı Destekleme Modeli (HBDM), çeşitli hayvancılık politikaları, Tarım Sigortası (TARSİM), Çevresel Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunması (ÇATAK), Çiftçi Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA) gibi destekler yaygın olarak uygulanmaktadır. Tüm bu desteklerin temel amacı tüm tarımsal ürünlerde arz talep dengesini sağlayarak hem üreticiyi yeterli gelir düzeyine kavuşturmak, hem de tüketiciye uygun miktar, kalite ve fiyatta gıda maddesi erişimi sağlamayı amaçlamaktadır.

Diğer taraftan kırsal kalkınma destekleri, tarımsal destek politikalarında önemli bir yere sahiptir. Küreselleşme ve yerelleşme yönelimleri, küresel çapta rekabetçilik politikalarının yaygınlığını arttırmakta ve sonuç olarak bölgesel dengesizlikleri kırsal bölgeler aleyhine artırmaktadır (TOB, 2019).

Günümüzde uygulanmakta olan kırsal kalkınma politikalarının tüme yakını Avrupa Birliği (AB) ile uyum sürecinde Ortak Tarım Politikası (OTP) kapsamında yürütülen uygulamalardır. Bu kapsamda OTP Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) kuruluş yıllarından beri topluluğun en önem verdiği politikalarından biri haline gelmiştir. Kuruluş yıllarında OTP 'nin emelleri tarımda verimliliği ve çiftçinin gelir düzeyini artırmak iken zamanla OTP reform geçirmiş ve tarım politikaları kırsal kalkınma ve çevreyi korumaya yönelen politikalara dönüşmüştür (Tan, 2009).

On Birinci Kalkınma Planında (2019-2023) kırsal kalkınma politikasının temel hedefi; sürdürülebilir kırsal kalkınma anlayışı ile üretici birlikleri, kooperatifler ve aile işletmesinin üretim kapasitelerinin ve kırsal işgücünün istihdama katkısının yükseltilmesi olarak ifade edilmektedir. Bununla beraber yaşam standartları arttırılarak iyileştirilmesi, yoksullukla mücadele verilmesi ile kırsal toplumların düzenli ve yeterli gelir imkânına kavuşturularak

refah düzeylerinin artırılması ve kırsal nüfusun kırsalda kalması da bu amaç içerisinde vurgulanmaktadır (SBB, 2019).

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Çerçevesinde ise (2014-2020), kırsal alanlardaki ekonomik ve beşerî kaynakları ülke kalkınması amacında maksimum ölçüde değerlendirmeyi hedefleyen ilerlemeci bir yaklaşım temel alınmaktadır. Türkiye'nin kırsal kalkınma politikasının temel hedefi, kırsal toplumun iş ve yaşam olanaklarının kentsel alanlarla ilişkili olarak yöresinde geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır (TOB, 2014).Bu strateji belgesinde; kırsal çevrenin iyileştirilmesiyle doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması ve beşerî sermayenin geliştirilerek yoksulluğun azaltılması vurgu yapılan hedefler arasındadır. Dolayısıyla kırdan kente göçün yavaşlatılması genç nüfusun kırsal kesimde tutularak ekonomik değer oluşturması ve tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması temel amaçtır.

Türkiye'de kırsal alan nüfusu azalmakta, yaşlanmakta ve kente göç özellikle gençlerde daha çok görülmektedir. Hâlbuki alanında kalifiye genç üreticiler, gelecek yıllarda kırsal alanın geçim genişliği, tarımsal üretimin gelişimi ve sürdürülebilir bir kalkınma için önem arz etmektedir (Gülçubuk, vd., 2010).Göç nedeniyle kırsal alanlarda üretim ve gelir azlığı, kentlerde ise yaşam koşullarında gerileme veya yetersizlikler ortaya çıkmaktadır. Bu durumu, yaklaşık çeyrek yüzyıldır Türkiye'de görmek mümkündür. Tarım nüfusunun yaşlanması ile sonuçlanan bu süreçle birlikte kentlerde de lokal olarak yeni kırsal bölgelerin ve yaşam koşulları nispeten daha düşük alanların oluşmasına neden olmuştur (Doğan, vd., 2018). Dolayısıyla kırdan kente özellikle de genç nüfusun sürekli göç etmesi, tarımdaki nüfusun giderek yaşlanması ve buna bağlı olarak gıda güvencesinin riske girmesi bu araştırmanın temel problemini ortaya koymaktadır.

Dünyada kırsal alanda yaşayan halkın kentte yaşayanlara kıyasla imkânlarının daha kısıtlı olması nedeniyle, kırsalda yaşayan insanların hayat standardını iyileştirmek ve gelirlerini yükseltmek ülkelerin en önemli problemlerinden birini oluşturmuş ve kırsal kalkınmanın temin etmesine yönelik farklı politika incelemeleri gündeme gelmiştir (Işık ve Baysal, 2011).

Ülkemizde kırsal kalkınma destekleri kapsamında çiftçilerin desteklenmesi, kırsal alanda girişimciliğin ve üretimin özendirilmesi, göçün önlenmesi, tarım ve hayvancılığın desteklenmesi önem arz etmektedir (Sarı Gedik, 2019).

Bu bağlamda Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) 18-40 yaş aralığında kırsal alanlarda aktif olan genç çiftçileri hayvansal üretim, bitkisel üretim ve yerel ürünlerde katma değer oluşturacak şekilde işlenmesi ve tüketime arz edilmesi noktalarında sübvanse ederek bir

yönden tarım sektörünün yani yerel ekonomilerin kuvvetlenmesini sağlayarak, bitkisel üretim ve hayvansal üretim alanında önder işletme prototiplerinin oluşmasına imkan sağlayarak bu alanda yayılma ve çarpan etkisi yaratmak amacıyla destekleme programları yürürlüğe geçirilmiştir (DAKA, 2018).

Genç çiftçilerin girişimciliğinin desteklenmesi, farklı gelir kaynaklarının oluşturulması, gelir seviyelerinin yükseltilmesi, tarımda devamlılığın sağlanması, kırsalda yaşayan genç nüfusun istihdamına katkıda bulunarak tarımsal üretime yönelik projelerin desteklenmesi amacıyla "Genç Çiftçi Projesi" (GÇP) hibe destek projesi başlatmıştır (Alkan ve Özkan, 2020). "Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi" şeklindeki uygulama, korumacı tarım politikaları genişliğinde göç sorununa çözüm amacıyla yürürlüğe konulmuştur (Altıntaş, vd, 2019). Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi uygulaması 5 Nisan 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan tebliğ ile yürürlüğe girmiştir. Proje, kırsalda yaşayan genç çiftçilerin kırsal alanlarında uygulayacağı bitkisel, hayvansal, yöresel tarım ürünleri ve tıbbi, aromatik bitki üretimine yönelik projelere 30.000 TL'ye kadar hibe desteğini içermektedir. Uygulama alanı 81 ilde nüfusu yirmi binden az olan yerleşim alanlarını kapsamaktadır (Unakıtan ve Başaran, 2018).

Çiftçi Kayıt Sisteminden elde edilen verilere göre Türkiye'de ortalama çiftçi yaşı son 10 yılda 54'ten 55'e yükselmektedir. Türkiye'de medyan yaşının 30 civarında olduğu ve AB genç çiftçilik tedbiri için yaş eşiğinin 40 olduğu dikkate alındığında, Türkiye'de çiftçilerin yaş ortalamasının yüksek olduğu belirlenmektedir. Bu verilen değerler çiftçi yaş ortalamasının yükseldiğini göstermekte ve yaş ortalamasının aşağıya indirilmesi için "Genç Çiftçi Projesi" geliştirilmiştir. Genç Çiftçi Projesi ile gençlerin kendilerine verilen imkanları, projenin genç çiftçi üreticilerine etkisi ve etkinin üreticilerin bakış açısıyla yorumlanıp değerlendirilmesi gereği konunun önemini ortaya koymaktadır.

Çanakkale İlinin sahip olduğu biyoçeşitlilik ve ekolojik özellikleri ile çok çeşitli meyve ve sebzenin yetiştirildiği bir il olması projenin ildeki önemini açıkça ortaya koymaktadır. Diğer taraftan Çanakkale'de meyve ve sebze üretiminin tarım alanları içerisinde aldığı payın Türkiye ortalamasının üzerinde olması, tarıma dayalı sanayi kuruluşlarının bulunması hem Marmara hem de Ege denizine kıyısının bulunması, limanların bulunması, iki kıta arasında transit geçiş yollarına sahip olması oldukça önemli avantajlarıdır. Bölge de tarım ve tarıma dayalı sanayi kollarında aktif rol alan kurumların kooperatifleşmesi tarıma ve çiftçiye verilen önemi göstermekte ve kırsal kesimin kalkınmasına önemli katkılarda bulunulabileceği düşünülmektedir (Anonim, 2019). Bu proje kapsamında hibe almaya hak kazanan işletmelerin bu hibelerden ne ölçü de faydalandığı, desteklerin hedeflenen kitleye

ulaşıp ulaşmadığı ve projenin uygulanma potansiyelinin belirlenmesi araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Genç Çiftçi Projesinden destek alan üreticilerin mevcut durumlarının, proje hakkında bilinç düzeylerinin tespit edilmesi, var olan projeden yararlanma düzeylerinin belirlenmesi ve projeye genç çiftçi üretici bakış açısıyla bakılarak eksik veya aksayan yönlerin tespit edilmesi bu araştırmanın temel amacıdır.

Bu araştırmanın kapsamını; Çanakkale İlinde "Genç Çiftçi Projesi "kapsamında bitkisel üretim desteği alan ve ankete katılmayı kabul eden 102 proje sahibinden alınan bilgiler kullanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde konunun ve araştırmanın önemi gibi bilgiler verilmiştir. Ayrıca alt başlık olarak kırsal alan ve kırsal kalkınma kavramları hakkında bilgiler, Çanakkale ile ilgili genel bilgiler, Genç Çiftçi Projesi hakkında bilgiler, Türkiye'de ve Çanakkale ilinde Genç Çiftçi Projesi hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde önceki yapılan çalışmalar incelenmiştir. Üçüncü ve dördüncü bölümlerde tezin materyal ve yöntemleri ile araştırma bulgularına yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlar ışığında sunulan öneriler yer almıştır.

1.1. Kırsal Alan ve Kırsal Kalkınma Kavramları

1.1.1. Kırsal Alan

Kırsal alanla kentsel alan arasındaki farklılık sanayi devremi ile başlamıştır. Sanayi devrimine kadar bütün toplumlarda toprak ve suya bağımlı olan kırsal bir hayat tarzı özelliği göstermektedir. Ancak sanayi devriminden sonra ortaya çıkan yeni mal ve hizmetler ile bunlara ilişkin üretim yöntemleri yeni istihdam şekillerini de ortaya çıkarmıştır. Yeni istihdam şekilleri ve yeni yaşam tarzları hem nüfusu arttırmış hem de daha çok kırsal olarak devam eden yaşam tarzının önemli ölçüde değişimine sebep olmuştur. Bu değişim süreci bugün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından farklı gerçekleşmiştir (Yavuz, 2020).

Hukuki düzenlemelerde ve farklı hedefler baz alınarak yapılan çalışmalarda kırsal alanlar çeşitli yaklaşımlarla değerlendirilmektedir. Genel olarak kırsal alan denildiğinde ilk akla gelen; nüfus hareketliliğinin düşük olduğu, ekonomik gelir elde etmek için daha çok tarım üzerine yapılandırılmış kuruluşların olduğu, doğal koşulların ve geleneksel değerlerin hayatın yönlendirilmesinde aktif olduğu yerleşim yerleridir. Kırsal alanlar, ayrıca kentte yaşayan nüfus ile sosyal ilişki bağları kuvvetli olan ve kentte yaşayan kesim için dinlenme hizmeti sunan yerleri de ifade etmektedir (Can, 2007).

Kırsal alanda, meslek türleri az ve kısıtlıdır, yapılan işlerde uzmanlık bilgisi olmadan daha çok geleneksel yöntemler kullanılır, sosyal tabakalar arası geçişler sınırlıdır. Üretim modeli geleneksel tarım ve hayvancılıktır. İnsan ilişkilerinde birincil ilişkiler hüküm sürer. Birincil ilişkilerde bireyin yaşı önemlidir, saygı seviyesini etkiler, zaman kavramı geniştir, yaşamsal törenleri gelenekler belirlemektedir (Sarı Gedik, 2019).

Kırsal kalkınma konusunda yapılacak çalışmalarda öncelikle "kırsal alan" kavramının açık ve net bir tanımlanması gerekmektedir. Fakat Türkiye'de "kırsal alan" tanımı konusunda henüz bir tanım mevcut değildir. Ülkemizde kırsal alan tanımı nüfus sayımları, hane halkı işgücü anketleri tarım istatistikleri verileri itibariyle ayrı ayrı yapılmaktadır. "Dolayısıyla nüfus sayımı verilerine göre il ve ilçe merkezleri dışında kalan yerleşim yerleri, hane halkı anketlerinde 20 bin 'den az nüfusu olan yerler, tarım istatistiki verilerine göre ise tüm köyler ve 5 bin' den az nüfusa sahip olan ilçe merkezleri "kırsal alan" olarak değerlendirilmektedir (Yoloğlu ve Zorlu, 2020).

Kırsal alanla ilgili bir başka kavram ise; Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu'na istinaden "kırsal alan; yaşam ve ekonomik etkinliklerin büyük ölçüde doğal kaynakların kullanılmasına ve değerlendirilmesine bağlı olduğu; ekonomik, toplumsal ve kültürel ilerleme süreçlerinin ağır olarak ilerlediği; geleneksel özelliklerin yaşamın yönlendirilmesinde etkili olduğu; yüz yüze ilişkilerin önemini muhafaza ettiği; teknolojik gelişmelerin hayata ve üretime yansımasının uzun bir zaman gerektirdiği sosyo-ekonomik özellikleriyle kentsel alanlar haricinde kalan yerler kırsal alan olarak değerlendirilmektedir" (DPT, 2000).

Avrupa Birliği ise kırsal alanları ulusal ekonomilerle entegre olma durumuna göre sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma da üç kırsal alan tanımı yapılmaktadır. Bunlar;

(1) Entegre kırsal alanlar
(2) Orta derece kırsal alanlar
(3) Tam kırsal alanlar

Bu sınıflandırmaya göre entegre kırsal alanların nüfusu sürekli büyüme eğilimindedir. Bu bölgelerde tarım sektörü hala kilit rol oynamış olmasına rağmen istihdam yapısı daha çok tarım dışı sektörlerde yoğunlaşmaktadır. En önemli belirleyici özelliği ise büyükşehirlere yakın olmasıdır (Turhan, 2005). Orta dereceli kırsal alanlar ise büyükşehirlere mesafe olarak entegre kırsal alanlardan daha uzakta bulunan yerleşim yerlerini ifade eder. Bu bölgelerde ekonomik yapı itibariyle tarım ve tarım dışı sektörlerin oranları değişkenlik göstermektedir. Tam kırsal alanlar ise diğer yerleşim yerlerinden izole olmuş bir şekilde oluşturulmuş alanlardır. Bu bölgelerde nüfus yoğunluğu oldukça düşüktür ve mevcut nüfus genellikle

yaşlılardan oluşmaktadır. Ekonomik faaliyet tamamen tarımsal sektörlere bağlı olarak gelişmiş ve gelir seviyeleri düşüktür. Bu nedenle temel hizmetlerde yoksunluklar görülmektedir (Turhan, 2005).

Yapılan tanımlamalar ve sınırlandırmalardan da anlaşılacağı üzere kırsal alanın tek ve her unsuru kapsayan bir tanımının yapılması mümkün değildir. Bu hem bilim adamları, politikacılar ve yaşayanlar tarafından istenen bir durum değildir, hem de uygulanabilir değildir. Yaşanan gelişmeler ışığında kırsal alan tanımının nüfus, yaşam tarzı, idari yapı, fonksiyonel özellikler gibi kriterlerle yapılan tanımlamalar bu ayrımın istenilen göreve uygun olarak yeniden tanımlanması gerektiği kanaati ortaya çıkmaktadır (Yavuz, 2020).

1.1.2. Kırsal Kalkınma

Kırsal kalkınma yaklaşımları konusu 1980'li yıllardan sonra önemli değişimlere uğramıştır. Özellikle ikinci dünya savaşından sonra ortaya çıkan büyüme ve kalkınma kavramları arasındaki farka yapılan vurgu kırsal kalkınma konusunda da kendisini göstermektedir. Böylece uygulanan politikalar üretimi arttırarak refah seviyesini yükseltmenin yanı sıra herkesin mutlu olabildiği yaşam tarzlarının geliştirilmiş olması temel kriterlerden biri haline gelmiştir. Yapılan çalışmalara rağmen halen artan yoksulluk ile gelişmiş-az gelişmiş bölgeler arasındaki farklılıkların artması yanında ekonomik dengesizliklerde sürekli bir artış ile tükenen doğal kaynaklar sürdürebilir kırsal kalkınma konusunu sürekli olarak gündemin zirvesinde tutmaktadır (Yavuz, 2020).

Kırsal kalkınma alanında yapılan çalışmalar, kırsal alan sınırları içerisinde tanı konulan sorunların niteliği ve farklı çözüm alternatiflerine göre, kırsal alanın çeşitli konularda ve farklı süreçler dahilinde müdahale edilmesini gerektiren çalışmalardır. Kırsal kalkınma, kapsamlı olarak kırsal bölgedeki toplumların gelişmiş toplum pozisyonuna geçtiği bir süre olarak algılanırsa ve bu sürenin kademe-kademe olacağı düşünülürse, bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların planlı uygulama zamanları içerisinde olacağını ortaya çıkmaktadır (Tolunay ve Akyol, 2006).

Kırsal kalkınmanın asıl amacı, kırsalda yaşayan nüfusun gelir seviyesini geliştirerek, yaşam seviyelerini yükseltmektir. Kırsal alanda istihdamın oluşturulması, ürün ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi, kırsal nüfusun gelirlerini yükseltici ekonomi alanındaki faaliyetlerin desteklenmesi, yaşam kalite değerlerinin arttırılması, etkili örgütlenme ve her düzeyde katılım sağlamak önem arz etmektedir. Sürdürülebilir kalkınma kapsamında kırsal kalkınmanın temel

amacı, yerel değerlerin canlandırılarak gelir ve istihdamın yükseltilmesidir (Gülçubuk ve Karabıyık, 2002).

1.1.3. Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilir kalkınma kavramı hem yerel hem de global olarak dünyamızın önünde var olan sorunlara ilişkin farkındalığın oluşmaya başladığı 1970'li yıllardan sonra dünya da gündeme girmiştir. Bu kavram, endüstri devrimi ile ortaya çıkan ve günümüze kadar gelen, üretim-tüketim zamanlarında yalnız karlılığa ve ekonomik getiriye dayanan, uzun vade de çevresel ve toplumsal yararı önemsemeyen anlayış ve uygulamaların doğurduğu problemlere etkin çözüm stratejileri geliştirme arayışları bu sonucu ortaya koymuştur (Peşkircioğlu, 2016).

Sürdürülebilir kalkınma, genel ekonomik kalkınmadan daha önem arz eden bir konuma ulaşmıştır. Bu kavram sadece bugünümüzü düşünmeden kalkınmanın önem arz eden konuları üzerine kurgulanmıştır. Özünde gelecek nesillerin devamlılığı ve sürdürülebilirliği de dikkate alacak biçimde bir kalkınma anlayışını barındırır (Kuşat, 2013). Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma tüm ülkelerin bencil ve standartta bağlanmış klasik üretim yapılarını bırakmaları yönünde bir uyarı ve yaptırım özelliği taşır. Sürdürülebilir kalkınmanın başında yer alan en önemli engel var olan üretim faktörlerinin, özellikle de doğanın aşırı tahrip edilerek kullanılmasıdır. Doğanın kendini yenilemesine fırsat verilmeyen, gelecek nesiller için açlık, kıtlık ve yoksulluk anlamına gelmektedir (Kuşat, 2013).

Dünya Bankası (DB)'nın sürdürülebilir bir gelişme yaklaşımı doğrultusunda hareket ettiği, bu bağlamda kırsal yerleşim alanlarında çok disiplinli, çoğulcu, sektöre has yaklaşımlar gerektirdiği ve katılımın esas alınması gerektiği fikrinde olduğu anlaşılmaktadır. Dünya Bankası 2000'li yıllarla beraber yoksulluğun en aza indirilmesi planları doğrultusunda kırsal alanda ikamet eden de en az kentsel alanlarda ikamet edenler seviyesinde bir yaşam standartlarına sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Kırsal alanlardaki her bireye eşit olarak ekonomik fırsatların sunulması, bu alanların yaşamak ve çalışmak için özendirici kılınması, ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve teknolojik değişimlere uyum sağlayabilir hale getirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır (Yenigül, 2016).

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (UKKS) (2007-2013); kırsal alanda, sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını başta tutarak, bir yönden kırsal kesimin gelir düzeylerinin ve yaşam standartlarının yükseltilmesi yoluyla gelişmişlik seviyeleri arasındaki farkın en aza indirilmesi amacına yönelen, diğer yönden çevresel ve kültürel geleneklerin korunmasını ve geliştirilmesini göz önünde tutan, yerel de farklılık gösteren sosyal, kültürel ve ekonomik

özellikleri, ihtiyaçları, potansiyelleri ve dinamikleri temel alarak çok sektörlü yaklaşımla planlanan faaliyetlerin çoğunluğu olarak tanımlanmıştır (Anonim, 2005). Bu belgenin stratejileri ise;

i. ekonominin iyileştirilmesi ve iş imkân olanaklarının geliştirilmesi,

ii. insan kaynaklarının, örgütlenme bilinç düzeyinin ve yerel kalkınma imkanlarının arttırılması,

iii. kırsal alan su, elektrik gibi fiziki altyapı hizmetlerinin arttırılması ve yaşam standart kalitesinin iyileştirilmesi,

iv. Kırsal kesimin korunması ve geliştirilmesi şeklinde dört stratejik hedefte bir araya alınmıştır (Yenigül, 2016).

Birleşmiş Milletler 'in (BM) Eylül 2015'te toplanan Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde 2000 yılında onaylanan Bin Yıllık Kalkınma Hedeflerinin (BKH) 15 yıllık başarısı evrensel kapsamda yorumlanmış ve bu hedeflere erişme yönünden ortaya çıkan başarının dünyamızın karşılaştığı ekonomik, toplumsal ve çevresel problemlere muhtemel çözüm yollarını ortaya koymaktan ırak olduğunu bildirmiştir (Peşkircioğlu, 2016). Zirvede, BKH ile başlayan sürdürülebilir kalkınma sürecinden elde edilen tecrübeler önderliğinde dünyamızın var olan problemlerine kapsamlı ve çözüm sağlayıcı, sürdürülebilir kalkınma amaçlarını tayin etmenin gerekli olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, aralarında Türkiye'nin de olduğu 193 üye ülkenin imzası ile onaylanan 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH 2030) 17 ana hedeften oluşmaktadır (Peşkircioğlu, 2016).

Hedef 1. Her yerde her türlü yoksulluğu sonlandırmak,

Hedef 2. Açlığı yok etmek, gıdanın güvenilirliğini korumak, beslenme olanaklarını iyileştirmek ve sürdürebilir tarımı desteklemek,

Hedef 3. İnsanların sağlıklı bir şekilde hayatlarını idame ettirmelerini ve her yaşın refahını temin edebilmek,

Hedef 4. Toplumu içine alan ve topluma eşit düzeyde nitelikli eğitim temin etmek ve topluma ömür boyu eğitim olanağı sağlamak,

Hedef 5. Toplum arasındaki cinsiyet ayrımını yok etmek, kadınların ve kız çocuklarının toplumdaki pozisyonlarını sağlamlaştırmak,

Hedef 6. Toplumun temiz suya ve sağlığa elverişli yaşam olanaklarına devamlı ulaşımının karşılanması,

Hedef 7. Toplum için ulaşılabilir, güvenli, devamlı ve modern enerji temin etmek,

Hedef 8. Devamlı ve kapsamlı ekonomik refahı temin etmek, üretici istihdamı ve bireye yakışan faaliyetleri sağlamak,

Hedef 9. Dayanıklı sağlam altyapı oluşturmak, devamlı ve kapsamlı sanayileşmeye ve keşfedilmeyi bekleyen icat buluşlarına özendirmek,

Hedef 10. Ülkelerin içindeki ve aralarındaki farklılıkları en aza indirgemek,

Hedef 11. Bireylerin yaşadıkları yerlerin güvenilir, sağlam ve devamlı olmasını sağlamak,

Hedef 12. Devamlı üretim ve tüketim temin etmek,

Hedef 13. İklim değişikliği ve iklim etkileri ile uğraşma için ivedi olarak adım atmak,

Hedef 14. Okyanusları, denizleri ve deniz varlıklarını devamlı kalkınma için koruma ve sürekli bir biçimde kaynaklardan yararlanmak,

Hedef 15. Karasal ekosistemleri muhafaza etmek, onarmak, sürdürülebilirliğini ve faydasını temin etmek, ormanların devamlı kullanımını sağlamak, çölleşme ile savaşmak, toprakların verimin eksilmesini önlemek, geriye çevirmek ve biyoçeşitlik eksikliğini sona erdirmek,

Hedef 16. Sürdürülebilir kalkınma için barışçı ve tümü kapsayan toplumları özendirmek, herkese adalete erişim kolaylığı temin etmek, her düzeyde aktif, sorgulanabilir ve kapsayıcı kurumlar kurmak,

Hedef 17. Sürdürülebilir kalkınma için evrensel iş birlikteliği uygulama araçlarını sağlamlaştırmak ve evrensel ortaklığı tekrardan harekete geçirmektir.

Göründüğü üzere sürdürülebilir kırsal kalkınmaya fazlasıyla önem verilmektedir.

1.1.4. Türkiye'de Kırsal Kalkınma Uygulamaları

Türkiye 'de kırsal kalkınma, yalnızca planlı dönemde gündeme gelmiş bir vakıa değildir. Bu alanda geliştirilen ve uygulanan politikalar cumhuriyettin ilanından bu yana vazgeçilmeyen bir devlet politikası olmuştur (Yeşilbaş, 2011).Türkiye, yeryüzünde toplumsal ve ekonomik kalkınmasını belirlediği plan ve program içinde yürüten ve planlı kalkınmayı 1930'lu yıllarda uygulamaya geçiren ve politika çalışması yapan ender ülkelerdendir (Tan vd.,2016). Bu politikaların etkilerinin değerlendirilmesi ve günümüzde uygulanan kalkınma politikaları tarım sektörü açısından öneminin anlaşılabilmesi için Türkiye'nin kırsal kalkınma politikalarının incelenmesi gerekmektedir.

Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda Türkiye'nin nüfusu 13 milyon civarıydı ve bu nüfusun %75'i kırsal alan olarak tabir edilen yerlerde yaşamasından dolayı genellikle köylü ve üretici yanlısı politikalar geliştirilmiştir. Bu dönemde kırsal kalkınmanın sağlanması yaklaşımlarına yönelik önemli çalışmalar yapılmıştır. İzmir İktisat Kongresi 1923 yılında

kırsal kesimin problemlerini de gündeme getirmiş özellikle kongre de alınan aşar vergisinin kaldırılması, kırsal huzurun arttırılması ve tarımda kapasite artışı gibi konuların hız kazandırılması kararları bu yaklaşımın temel göstergesidir (Yeşilbaş, 2011).

Diğer taraftan 1924'te 442 sayılı Köy Kanunu çıkarılmış böylelikle köylere tüzel kişilik tanınmış ve hukuki olarak ilk kez haklar verilmiştir. Bu kanunla, köyün yönetim yapısı ve köylerde yapılacak iş ve işlemler belirtilmiş, böylelikle köy kalkınması küçük bir öğe olarak benimsenmiştir (Altan vd., 2010). Bununla beraber köylerdeki eğitim kalitesini arttırarak kırsal alanlarda okulların yaygın duruma getirilmesi ve ihtiyaç olan öğretmenlerin tamamlanması amacı doğrultusunda 1930 yıllarında Köy Enstitüleri açılmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO), 1938 yılında sulama çabalarını desteklemek amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün (DSİ)açılması kırsal kalkınma için geliştirilmiş önemli bir adım olmuştur (Yeşilbaş, 2011). Zirai Donatım Kurumunun (ZDK) 1940'lar da kurulması, Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu'nun yasalaşması, 1950'li yıllarından başlayarak traktör kullanımının yaygınlaşması için özendirici politikaların kabullenilmesi ve tarıma yardımcı olan politikaların yaygınlaştırılması gibi çok sayıda yapılan çalışma bu dönemde dikkat çekmiştir (Kayıkçı, 2006).

Planlı Dönemde de konveksiyonel yaklaşımda genel değişimler yapılmamış ve kırsal kalkınmayla alakalı problemlere öncelik verilerek değerlendirilmiştir. Genellikle çoğu kalkınma planında kırsal alanı ilgilendiren tedbirlere her zaman yer verilmiştir (Yeşilbaş, 2011).

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1963-1967 yıllarını kapsamaktadır. Ekonomi de planlı kalkınma döneminin ilk adımları 1963-1967 yıllarında uygulanmıştır. Bu planlı kalkınma döneminde iktisadi kalkınmayı sağlamak için uygulanması düşünülen toplum kalkınması programlarının ana hedefleri mahalli toplulukların yani halkın sorunlarının anlaşılması ve bu sorunlara tüm kaynakların harekete geçirilip çözüm yollarının aranması, kırsal alanlarda her çeşit eğitim öğretim aktiviteleri gerçekleştirip bilgi sahibi yapılıp halkın çalışmalarını gerçekleştirdiği alanlarda daha verimliliğini sağlamayı, üretkenliği ve üretimi arttırmanın sağlanması, çeşitli verilen hizmetlerin verimli ve ucuz yapılmasının sağlanması, işgücünün iyi bir şekilde değerlendirilmesi tarımda olan işgücü fazlalığının azaltılması iş gücü bakımından hizmet ve sanayi kollarına destek olması aynı zamanda köy kalkınması içinde önemli olduğu, köylere götürülen hizmetler arasında rasyonel bir dağılımın olmaması ve bunun problem yaratması, hizmet götürmede ve tesis kurulumunda yüksek maliyetler yaratması hizmet maliyetlerin yükselmesi sebebi ile verimliliğin düşmesi başlıca sorun olarak

da görülmüş, köy yerleşmesi ve yapısı göz önünde bulundurularak yeni bir yerleşim politikası düşünülmesi fikri verilmiştir (DPT, 1962).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1968-1972 yıllarını kapsamaktadır. Kırsal ile ilgili daha detaylı bir durum tespiti yapılmış ve uygulanabilirliği olan politikalar belirtilmiştir. Kırsal alanda yaşamakta olan halkın gelir ve refahta yaşanan dengesizlikleri yok etme yönde sosyal adalet ilkesine uygun olarak pay almalarını gerektiği belirtilmiştir. Yol, su, elektrik, sulama suyu tedarik etme gibi kamusal hizmetlerin, altyapı iyileştirmelerinin ve sosyal nitelikli yatırımların yurt içinde dengeli olacak şekilde dağılımına önem verilmiştir. Tarım sektöründeki verimliliğin ve toplam üretim miktarının arttırabilmek için; istikrarlı fiyat politikası amaçlanması, tarım girdilerinin ucuz olmasının sağlanması, uygun pazarlama düzeyi kurulması, kredi politikası uygulanması planlanmıştır. Küçük ve orta tarım işletmelerinin gereksinimlerini temin ve mallarının satışlarını yapabilmesi için kooperatifler yönünde teşkilatlanmalarının gerektiği belirtilmiştir. Köylüye verilen eğitim hizmetlerinde çevrenin özellikleri ve köyün hububat, sebze ve meyvecilik, hayvancılık, balıkçılık gibi ağırlık taşıyan tarımsal faaliyetleri göz önünde bulundurularak verilmesi önerilmiştir. Tarımda makine kullanımının hızla artması, tarımsal işletmelerin parçalanması üzerinde durulmuştur (DPT, 1967).

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1973-1977 yıllarını kapsamaktadır. Köy yerleşimlerinin dağınık ve çok sayıda olmasının köylere yapılan hizmetlerin önünde engel teşkil etmiş olduğu ve bu nedenle köy tanımının yeniden yapıldığı ve hizmet önceliğinde köy olarak tanımlanan yerlere yapılacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda merkez köyler oluşturulacağı bu merkez köyler aracılığı ile alt-yapı ve sosyal hizmetlerin götürüleceği belirtilmiştir. Kırsal alanda yoğun olarak yapılmakta olan tarım, ormancılık, hayvancılık ve su ürünlerinin mahallinde değerlendirilmesi için ev ve el sanatları desteklenmesi, kredi ve pazar için kooperatiflerin desteği alınması öngörülmüştür. Çiftçilerin ürünlerinin herhangi bir doğal afet, çalınma ve değer kaybına karşı ürünlerin sigortalandırılması yollarının araştırılması yararından bahsedilmiştir (DPT, 1972).

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1979-1983 yıllarını kapsamaktadır. Kırsal alanın kalkınmasının hızlandırmasını sağlamak ve yaşam kalitesini arttırmak için etkili toprak düzenlemesi, demokrat kooperatifleşme, köylüye yönelik devlet reformu ve desteği, köykentler aracılığıyla yeni bir üretim düzeninin oluşturulması amaçlanmıştır. Tarımdaki toprak ve gelir adaletsizliğinin olduğu yörelerdeki köylüyü topraksızlıktan kurtararak toprağa kavuşturmak geçimi tarıma bağlı herkesin kendi toprağını işlemesi ve tarımda ileri teknolojiye odaklı çiftçilik yapılmasını sağlamak, büyük toprak sahipliğini siyasal baskı olarak

kullanılmasının önüne geçilebilmesi için en çok toprak genişliği belirlenerek bunun üzerindeki toprakları kamulaştırılması ön görülmüştür. Kooperatifçiliği tarımda ve kırsal alandaki gelişmelerin temel araçlarından birisi olarak görüp yaygınlaştırılıp etkinleştirilmiştir. Kooperatifleşme ile dar ve orta gelirli küçük üreticilerin tarımdaki teknolojilerden ve tarım makineleri araçlarından birlikte ortakçılık ile yararlanılmasına imkân sağlaması düşünülmüştür (DPT, 1978).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1985-1989 yıllarını kapamaktadır. Daha önceki kırsal kalkınma planlarında olduğu gibi köylere götürülen hizmetler öncelikle, içme suyu, elektrik, haberleşme, sağlık ve eğitim gibi köy ve şehir arasındaki altyapı ve yaşam standartları arasındaki değişkenliklerin giderilmesi şeklinde planlanmıştır. Bu planlama kapsamında köylere 720 sağlık ocağı ve 4 215 sağlık evi, 12 900 köye telefon irtibatı sağlanması, okulsuz köy yerleşimi kalmadığı için ilkokulların kalitesinin arttırılması ve dağınık yerlerin birimlerine ilköğretim hizmeti sağlayan yatılı bölge okullarının geliştirmesi, köylü nüfusun büyük çoğunluğu çiftçi olduğu için kırsalda yaşayan halka geçim esasına göre çiftçilik mesleği etrafında gelişmiş köy yaşam tarzının bütünleyicisi veya destekleyicisi cins ve kalitedeki olanakların sunulması hedeflemiştir. Hizmet bütünlüğünü gerçekleştirmek köyde yaşayanların gelirlerini yükseltmek, sosyal ve kültürel ilerlemelerine katkı sağlamak, kalkınmalarına ivme katmak üzere "Entegre Kırsal Kalkınma Projeleri" uygulanması hedeflenmiştir. Köylünün, en önemli etkinliği olan tarımın dışında kalan boş vakitlerini kıymetlendirmesi amacıyla geleneksel köy el sanatlarının geliştirilmesini sağlanmak planlamıştır (DPT, 1984).

Altınca Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1990-1994 yıllarını kapsamaktadır. Kırsal yerleşim kesimlerinde, muasır gereksinimlere uygun hizmet ve bilgi aktarımını kolaylaştırmak temel ilkedir. Bu kalkınma projesinde köyde yaşayan ailelerin istihdamın yükseltilmesi, gelir çeşitliğini arttırmak için farklı üretim alanlarında çalışmaya teşvik edilmesi, tarım dışı ekonomik etkinlik kollarının desteklenmesi amaçlanmıştır. Yurt dışında geliştirilen tarımsal teknoloji ve kaliteli tohum çeşitlerinin çiftçilere anlatılması ve entegre edilmesi, nadas alanlarının daraltılması projelerinin uygulama çalışmaları yapılması, kaliteli ve verimi iyi olan yaş sebze ve meyvenin üretimi ile seracılığın ve çiçekçiliğin teşvik edilmesi planlanmıştır. Hayvan yetiştirme birlikleri şeklinde teşkilatlanmaları özendirilmesi hedeflenmiştir (DPT, 1989).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1996-2000 yılarını kapsamaktadır. Diğer kalkınma planlarında olduğu gibi nüfusun artmasıyla dengeli ve yeterli beslenmesinin sağlanması, mukayeseli üstünlüğünü elimizde bulundurduğumuz ürünlere ağırlık vererek

üretimin ve ihracatın arttırılması ve üretici gelirinde artış ve istikrar sağlanması temel ilkedir. Bu dönemde uluslararası önemli bir gelişme olan tarımda gerçekleştirilecek politikaları Uruguay Turu sonunda imzaya alınan Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması'nın tarımı ilgilendire önemleri çerçevesinde ülkemizin mükellefiyetlerine ve AT Ortak Tarım Politikasında muhtemel gelişmelere uygun olarak düzenlenmesi çalışmaları yapılmıştır. Devletin tarım ürünleri fiyatlarına yapılan müdahaleleri azaltarak bunun yerine kayıtlı üreticilere yönelik doğrudan gelir desteği verilmesi yoluna gidilmesi, girdi desteklerini kademeli olarak kaldırılması, arz fazlası olan ürünlerin üretilmemesi, ürün kalitesi ve tipleri ile arazi durumu gibi kriterler de dikkate alınmak suretiyle ekim alanları kısıtlandırılarak veya benzeri önlemler alınarak azaltılması ve bunların yerine iç ve dış talebi olan ürünlerin üretimine yönelme sağlanmalıdır. Hayvancılıkta kalitenin ve sayılarını arttırmak için sermaye şirketlerinin kurulmaları desteklenmesi, çiftçi gelirlerinin istikrar kazandırılması amacıyla tarım ürünlerinin sigortalanması sistemine geçilmesi, tarım politikaların düzenli şekilde yürütülebilmesi ve istatistiklerin güvenilir olabilmesi için üreticilerin kayıt sistemine kayıtlı olmaları, işletmeleri ve üretim alanları hakkında kayıt tutularak düzen sağlanması hedeflenmiştir(DPT, 1995).

Sekizinci Beş yıllık Kalkınma Planı, 2001-2005 yıllarını kapsamaktadır. Kıt kaynakların etkin kullanılması ve gıda güvenliği prensibi çerçevesinde artan nüfusun dengeli ve yeterli beslenmenin sağlanması amaçlanmıştır. Üretim maliyetini düşürtücü ve teknolojik ilerlemeyi hızlandırıcı tedbirler uygulamaya konulması planlanmıştır. Tarım politikalarının Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşmasına ve AB'ye tam üyelik sürecine uygun politikalar belirlenmelidir ifadesine yer verilmiştir. Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS), Tapu-Kadastro Sistemi, Coğrafi Bilgi Sistemi ve Çiftlik Muhasebe Veri Ağının geliştirilmesi, tarım veri tabanını kullanan Tarım Bilge Sistemi kurulması kararlaştırılmıştır. Çeşitli kırsal kalkınma projelerinin düzenlenmesine ve uygulanmasına, kırsal yerleşim alanlarında tarım-dışı sektörlere destek verilerek sanayinin yaygınlaştırılması sağlanması hedeflenmiştir. Tarımdan elde edilen ürünlerin kaliteli olmasını sağlayarak tarımsal sanayiye yönelik sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılmasını sağlanmak amaçlanmıştır. Tarım satış kooperatifleri ve birlikleri kooperatifçilik ilkeleri göz önünde bulundurularak özerkleştirilmesi, üretimde verimliliği sağlamak için toprak etütlerinin ve toprak haritalarının yapılması ile toprakların kullanımı ve korunmasına ilişkin kanunların çıkarılması, kadastro çalışmalarının tamamlanarak ve toprak veri tabanının meydana getirilmesi sağlanarak Arazi Kullanım Planı hazırlanmıştır (DPT, 2000).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2007-2013 yıllarını kapsamaktadır. Üretimin talebe elverişli olarak yönlendirilmesini sağlayacak politika vasıtalarının uygulanmasından, suyun tasarruflu kullanımı sayesinde su kaynaklarının dengeli kullanımına önem ve öncelik verilmesinden, arazi kullanımının planlaması ve yaygın erozyonun önüne geçilmesi suretiyle toprak kaynaklarının etkin kullanılmasından, tarım işletmelerinde görünen arazi parçacılığı probleminin hafifletilmesine yönelik toplulaştırma yatırımlarının yaygınlaştırılmasından, tarım ürünleri üretim ihracatında rekabet gücünün arttırılması amacıyla ihracat destekleri dış ticarete konu ve markalı ürünlere yönelmelerinden, tarım ve gıda işletmelerinin yenileme çabaları, belirlenecek öncelikler dahilinde desteklenecek ve tarım-sanayi uyumun özendirilmesinden, hayvancılık faaliyetlerinin AB standartlarına uygun çalışmalar yapılmasına, üreticilerin verimliliğini ve pazarlama gücünü arttırıcı yönde örgütlenmelerin desteklenmesinden bahsedilmiştir(DPT, 2006).

Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2014-2018 yıllarını kapsamaktadır. Kırsal ekonominin üretim ve istihdam alanları turizm, ticaret, gıda, sanayi, küçük ölçekli üretim gibi tarım dışı ekonomik faaliyetlerle çeşitlendirilmesinden, tarımda rekabet gücünü geliştirmek için AB kaynakları ve ulusal kaynaklar arasında gaye birliği güçlendirilmesinden, yoksulluk sınırı altındaki haneler ve uzak kırsal yerleşimlere öncelik vererek sosyal hizmet ve yardımlar arz yönlü sunulmasından, köylerdeki nüfus yoğunluğunun azalması sebebiyle yaşlı ve engelli kişilerin, ekonomik ve sosyal hayata yönelmeleri ile bakım ve diğer sosyal hayata katılımı ile bakım ve diğer sosyal hizmetlere kolaylaştırmanın hedeflenmesinden, ilçe bazlı yerel kalkınma programlarının hazırlanmasından, kırsal alan düzeltmeleri edilmesinden, temel kalitedeki ulusal bilgilerin kır-kent ve il bazında yayımlanmasının sağlanması hedeflenmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2013).

On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2019-2023 yıllarını kapsamaktadır. En kapsamlı kalkınma programı olmakla birlikte tarıma da ciddi derece de önem verilmiştir. Tohumdan sofraya gelene kadar geçen tüm zincir tam olarak kayıtlanarak, yıllık izleme ve değerlendirme işlemleri kurumsal hale getirilerek izlenmesi, tarımsal desteklerin etkinliği arttırılması ve etki analizi yapılması planlanmıştır. Tarım arazilerinin korunması, etkin kullanımı ve yönetiminin sağlanması, toprak bilgi sistemini odak alan tarımsal arazi kullanım planlarının hazırlanması, boşta bulunan arazilerin tarımsal üretime katılması, tarım arazi pazarlarının iyileşmesi için arazi bankacılığı yönteminin kurulmasına yönelik çalışmaların yapılması, sözleşmeli üretimi destekleyerek özendirilmesi çalışmaları yapılmıştır. Sulama alanlarının genişletilmesi amacıyla yatırımların öncelik verilerek sürdürülmesi, suyun kalite ve miktar olarak muhafaza edilmesi ve aktif kullanımına yönelik çalışmaların yapılmasına, tarımda su varlığının verimli

kullanılmasına yönelik sudan tasarruf sağlayan yağmurlama ve damla sulama gibi modern sulama sistemlerinin yaygınlaştırılmasına, başta yüksek revalüasyonlu tıbbi ve aromatik bitkilerde olmasıyla beraber, ürün güvenilirliği, çeşitli ve üretimini arttırmak amacıyla, iyi tarım uygulamaları, organik tarım, sözleşmeli üretim, kümeleme, araştırma, pazarlama ve markalaşma faaliyetlerinin desteklenmesine, hayvancığın geliştirilmesinden, kaliteli kaba yem üretiminin arttırılması için meraların ıslahı sağlanmasına ve yem bitkileri üretiminin desteklenmesine, kanatlı hayvan ürünleri ihracatında ürün ve pazar çeşitliliği artırılmasına, bitkisel üretimde bilinçsiz zirai ilaç kullanımına yönelik eğitimlerin verilmesinden, tarımsal üretimde e-ticaretin etkin ve güvenli yürütülmesine yönelik düzenlemelerin yapılmasına, akıllı tarım teknolojileri başta olmak üzere yenilikçi ve çevreci üretim teknikleri geliştirilmesine ve desteklenmesine, tarımda iş sahibi edilen genç nüfusun sosyal güvenlik sistemine dahil edilmesine, öncelikle kadın ve genç çiftçiler olmak üzere, üretim girdilerinin düşürülmesi, teknoloji kullanımı, kalite ve sağlıklı üretim konularında eğitim verilmesine, yayım ve sertifika programları ile tarımsal tekniğin geliştirilmesine yönelik kurslar düzenlenmesine karar verilmiştir (SBB, 2019).

1.1.5. Genç Çiftçi Projesi

Türkiye'de kırdan kente göç tarımsal üretimin sürdürülebilirliği açısından en önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çiftçi Kayıt Sisteminden elde edilen bilgilere göre Türkiye'de ortalama çiftçi yaşı son 10 yılda 54'ten 55'e yükselmektedir. Dolayısıyla kırsaldaki genç nüfusu ekonomik değer oluşturacak şekilde bulunduğu yerde tutmak, hatta kırsal kesimin cazibesini artırarak tersine göçe sebep olmak hem kırsal kalkınma ve hem de istihdam politikalarında ele alınmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) 18-40 yaş aralığını kapsayan genç nüfus için yerelde katma değer oluşturmak amacıyla projeye dayalı bitkisel üretim ve hayvansal üretimi desteklemeye karar vermiştir. Bu bağlamada Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi uygulaması 5 Nisan 2016 tarihli Resmî Gazetede yayınlanan tebliğ ile yürürlüğe girmiştir. Proje kapsamında kırsalda yaşayan genç çiftçilerin kırsal alanlarında uygulayacağı bitkisel, hayvansal, yöresel tarım ürünleri ve tıbbi, aromatik bitki üretimine yönelik projelere 30.000 TL'ye kadar hibe desteğini içermektedir. Türkiye'de 81 ilin tamamında uygulanan proje de nüfusu 20 binden az olan yerleşim alanları hedeflenmiştir. Dolayısıyla bu projenin temel hedefi kırsal alanda girişimciliğin özendirilmesi, göçün önlenmesi, tarımın desteklenmesi olarak belirlenmiş olup, kadın girişimcilik de proje kapsamında ayrıca teşvik edilmiştir. Programın amaçları 24.03.2018 tarihli Resmî Gazete aşağıdaki gibi sıralanmaktadır.

1. Tarımda sürdürülebilirliğinin sağlanması,

2. Genç çiftçilerin girişimciliklerine destek olmak,

3. Gelir düzeylerinin iyileştirilmesi,

4. Farklı gelir kaynaklarının temin edilmesi,

5. Kırsalda yaşayan gençlerin istihdamına yardım olacak, kırsal alanlardaki tarımsal üretim doğrultusunda projelerin destek olunmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektedir.

Program kapsamında kırsal alanda yaşayan genç çiftçilerin mahallinde uygulayacağı proje konuları ise aşağıdaki gibidir;

1. Bitkisel üretime yönelik destekleme projeleri kapsamında;

a. Kapama meyve bahçesi tesisi,

b. Fide, fidan, iç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği,

c. Kontrollü örtü altı yetiştiriciliği,

d. Çok yıllık yem bitkisi yetiştiriciliği,

e. Kültür mantarı yetiştiriciliği.

2. Hayvansal üretime yönelik destekleme projeleri kapsamında;

a. Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği,

b. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği,

c. Arı yetiştiriciliği ve bal üretimi,

d. Arı sütü, ana arı, polen ve benzeri arı ürünleri üretimi,

e. İpekböceği yetiştiriciliği ve tesis yapımı,

f. Serbest sistem yumurta tavuğu yetiştiriciliği ve tesis yapımı,

3. Yöresel ürünler ile tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik destekleme projeleri kapsamında;

a. Çok yıllık tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesi,

b. Coğrafi işaretli, organik veya iyi tarım uygulamalı bitkisel ve hayvansal üretim, konularını kapsamaktadır.

“Genç Çiftçi Projesi’nde aranan Kriterler

a. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,

b. Bu tebliğin yayımlandığı tarih itibarıyla 18 yaşını doldurmuş, 41 yaşından gün almamış olmak,

c. Okuma, yazma biliyor olmak

d. Başvuru tarihi itibarıyla, 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4'üncü maddesinin fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında sigortalı sayılanlar ile isteğe bağlı sigortalılık hükümleri kapsamında tarım ve orman işlerinde iş sözleşmesiyle süreksiz olarak çalışanlar ve Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen Toplum Yararına Çalışma Programlarından yararlananlar hariç, ücretli bir işte çalışan olmamak,

e. Başvuru tarihi itibarıyla örgün eğitime devam ediyor olmamak,

f. Başvuru tarihi itibarı ile askerlik görevinde bulunan ve cezai hükümlülüğü devam eden veya denetimli serbestliği olan kişi olmamak,

g. Başvuru tarihi itibarı ile Katma Değer Vergisi (KDV), gerçek ve basit usulde vergi yükümlüsü olmamak,

h. Hayvansal üretime yönelik, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği alanındaki proje başvuruları için bu Tebliğin yayımlandığı tarih itibarıyla 15 adet büyükbaş veya 50 adet küçükbaştan fazla hayvan sahibi olmamak

i. Arı yetiştiriciliği ve bal üretimi proje alanında başvuru yapan üreticilerin bu tebliğ yayımlandığı tarih itibarıyla 50 adetten fazla arılı kovan sahibi olmaması,

j. Arı sütü, ana arı, polen ve benzeri arı ürünleri üretimi konulu projeler için bu tebliğin yayımlandığı tarih itibarıyla en az 50 adet arılı kovan sahibi ve Türk Arı Yetiştiriciliği Merkez Birliğine üye olmamak,

k. 05.4.2016 tarihli ve 29675 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/16 ile 31/3/2017 tarihli ve 30024 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2017/10) kapsamında; hibeden yararlanmış, hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanıldığı halde sözleşmeyi imzalamamış, hibe sözleşmesi iptal edilmiş olmamak,

l. Aynı proje konusunda Bakanlığın diğer hibe programlarından yararlanmış olmamak,

m. Bu maddenin (ç), (f), (g), (ğ) ve (ı) bendi hükümlerine ilişkin kişilerin eşi olmamak şeklinde belirlenmiştir.

1.1.6. Türkiye'de ve Çanakkale İlinde Genç Çiftçi Projesi

Genç çiftçi projesi daha önce bahsedildiği ilk defa Türkiye'de uygulanmış bir kırsal kalkınma politikasıdır. Program ilk olarak 2016 yılında başlanmış, 2018 yılına kadar üç aşama olarak uygulanmıştır (I. Etap, 5 Nisan 2016 Tarihli ve 29675 Sayılı Resmî Gazetede, II. Etap, 31 Mart 2017 Tarihli ve 30024 Sayılı Resmî Gazetede, III. Etap, 24 Mart 2018

Tarihli ve 30370 Sayılı Resmî Gazetede yayınlanan yönetmelik kapsamında yürürlüğe girmiştir). Türkiye'de üç aşamada toplam 929 245 proje başvurusu yapılmıştır. Çanakkale'de ise üç etapta toplam 6 986 proje başvurusu yapılmıştır. Türkiye'deki toplam proje sayısı içerisinde Çanakkale'nin payı birinci etapta %0,6, ikinci etapta %0,7, üçüncü etapta %1,1 ve genel toplamda ise %0,8 olmuştur (Tablo 1).

Tablo 1

Türkiye ve Çanakkale toplam genç çiftçi kabul edilen proje ve onaylanan proje sayısı

Başvuru yılı		**Başvuru Sayısı**	**%**	**Onaylanan Proje Sayısı**	**%**
2016	Çanakkale	3.539	0,6	234	1,6
	Türkiye	**540.112**	**100,0**	**14.978**	**100,0**
2017	Çanakkale	1.595	0,7	246	1,5
	Türkiye	**226.068**	**100,0**	**16.067**	**100,0**
2018	Çanakkale	1.852	1,1	256	1,5
	Türkiye	**163.065**	**100,0**	**16.714**	**100,0**
TOPLAM	Çanakkale	6.986	0,8	736	1,5
	Türkiye	**929.245**	**100,0**	**47.759**	**100,0**

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıtları (2016-2018)

Türkiye'de 929.245 toplam başvuru içerisinden 47.759 proje onaylamıştır ve hibe almaya hak kazanmıştır. Çanakkale ilinde ise 6.986 toplam başvuru içerisinden 736 proje onaylanmış ve hibe almaya hak kazanmıştır. Çanakkale onaylanan projelerde birinci etapta %1,6'sını, ikinci etapta %1,5'ini, üçüncü etapta %1,5'ini oluşturmuştur. Toplamda Türkiye geneli Genç Çiftçi projesinde onaylanan projeler arasında Çanakkale ilinin payı%1,5'tir (Tablo 1).

Tablo 2

Türkiye geneli ve Çanakkale ili kabul edilen proje sayısı ve ödenen hibe miktarı

Başvuru yılı		**Onaylanan Proje Sayısı**	**%**	**Ödenen Hibe (Milyon TL.)**	**%**
2016	Çanakkale	234	1,6	7	1,5
	Türkiye	**14.978**	**100,0**	**449**	**100,0**
2017	Çanakkale	246	1,5	7	1,5
	Türkiye	**16.067**	**100,0**	**482**	**100,0**
2018	Çanakkale	256	1,5	8	1,6
	Türkiye	**16.714**	**100,0**	**502**	**100,0**
TOPLAM	Çanakkale	736	1,5	22	1,6
	Türkiye	**47.759**	**100,0**	**1 433**	**100,0**

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıtları (2016-2018)

Bu projeler için Türkiye'de kullanılan fon miktarı toplam 1.433 Milyon TL olup, Çanakkale'ye bu fonlardan ayrılan miktar 22 Milyon TL'dir. Çanakkale toplam proje bütçesinin birinci etapta %1,5'ini, ikinci etapta %1,5'ini, üçüncü etapta %1,6'sını genel toplam içerisinde ise %1,6'sını oluşturmuştur (Tablo 2).

Genç Çitçi Projesi kapsamında onaylanan projelerin cinsiyete göre dağılımları tablo 3. de verilmiştir. Üç etapta kadın üreticilerin 28.783 tanesinin projesi onaylanmıştır. Çanakkale'de üç etapta kadın üreticilerin 470 tanesinin projesi onaylanmıştır. Türkiye'de projesi onaylanan toplam kadın üreticilerin sayısı içerisinde Çanakkale'nin payı birinci etapta %1,6'sını, ikinci etapta %1,3'ünü, üçüncü etapta %1,9'unu ve genel toplam içerisinde ise %1,62'sını oluşturmuştur (Tablo 3).

Tablo 3
Türkiye ve Çanakkale'de onaylanan projelerde cinsiyete göre dağılım

Başvuru Yılı		**Kadın**	**%**	**Erkek**	**%**
2016	Çanakkale	181	1,6	53	1,4
	Türkiye	**11.202**	**100,0**	**3.776**	**100,0**
2017	Çanakkale	136	1,3	110	1,7
	Türkiye	**9.843**	**100,0**	**6.224**	**100,0**
2018	Çanakkale	153	1,9	103	1,1
	Türkiye	**7.738**	**100,0**	**8.976**	**100,0**
TOPLAM	Çanakkale	470	1,6	266	1,4
	Türkiye	**28.783**	**100,0**	**18.976**	**100,0**

Kaynak: Tarım ve Orman Bakanlığı Kayıtları (2016-2018)

Çanakkale'de Genç Çiftçi Projesi kapsamında kabul edilen projelerin yatırım konularına göre dağılımları tablo 4.de verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi Çanakkale'de genç çiftçi projesi kapsamında birinci etap olan 2016 yılında 234 onaylanan projelerden büyükbaş hayvancılık %60'ını, küçükbaş hayvancılık %34'ünü, arı, ipek, kanatlı %24'ünü, bitkisel %36'sını oluşturmuştur. İkinci etap olan 2017 yılında 246 onaylanan projelerden büyükbaş hayvancılık %56'sını, küçükbaş hayvancılık %27'sini, arı, ipek, kanatlı %4'ünü, bitkisel %13'ünü oluşturmuştur. Üçüncü etap olan 2018 yılında 256 onaylanan projeden büyükbaş hayvancılık %52'sini, küçükbaş hayvancılık %27'sini, arı, ipek, kanatlı %7'sini, bitkisel %13'ünü oluşturmuştur. Çanakkale ilindeki Genç Çiftçi Projesinin genel olarak üç etap toplamına baktığımızda büyükbaş %56'sını, küçükbaş %23'ünü, arı, ipek, kanatlı %7'sini, bitkisel %14'ünü oluşturmuştur (Tablo 4).

Tablo 4
Çanakkale ilinde yatırımın konusuna göre proje dağılımı

Yatırım Konusu	**2016**	**%**	**2017**	**%**	**2018**	**%**	**Toplam**	**%**
Büyükbaş	140	60,0	137	56,0	134	53,0	411	56,0
Küçükbaş	34	14,0	66	27,0	70	27,0	170	23,0
Bitkisel	36	16,0	33	13,0	34	13,0	103	14,0
Arı, İpek, Kanatlı	24	10,0	10	4,0	18	7,0	52	7,0
TOPLAM	**234**	**100,0**	**246**	**100,0**	**256**	**100,0**	**736**	**100,0**

Kaynak: Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Kayıtları (2016-2018)

Genç çiftçi projesi kapsamında Çanakkale ilinde üç etapta projesi onaylanıp hibe alan projelerin ilçelere göre dağılımı Tablo 5. de verilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere birinci etap, ikinci etap, üçüncü etap değişmeksizin sırasıyla birinci olarak Biga, ikinci olarak Yenice ve üçüncü olarak Ezine projeleri kabul edilen ilçelerdir (Tablo 5).

Tablo 5
Çanakkale ilinde ilçelere göre projelerin dağılımı

Yatırım Yeri	**2016**	**%**	**2017**	**%**	**2018**	**%**	**Toplam**	**%**
Biga	43	18,0	55	23,0	53	22,0	151	20,0
Yenice	39	16,0	56	23,0	44	18,0	139	19,0
Ezine	26	11,0	28	11,0	24	10,0	79	11,0
Ayvacık	21	9,0	21	8,0	24	10,0	66	9,0
Merkez	22	9,0	20	8,0	18	7,0	60	9,0
Bayramiç	17	7,0	18	7,0	19	8,0	54	8,0
Lapseki	20	9,0	16	6,0	23	9,0	59	8,0
Çan	17	7,0	11	5,0	16	6,0	44	6,0
Gelibolu	18	8,0	9	4,0	16	6,0	43	6,0
Gökçeada	5	2,0	4	2,0	4	2,0	13	2,0
Bozcaada	3	2,0	6	2,0	2	1,0	11	1,0
Eceabat	3	2,0	2	1,0	1	1,0	6	1,0
TOPLAM	**234**	**100,0**	**246**	**100,0**	**256**	**100,0**	**736**	**100,0**

Kaynak: Çanakkale İl Tarım ve Orman Bakanlığı (2016-2018)

Genç çiftçi projesi kapsamında Çanakkale ilinde üç etapta projesi onaylanıp hibe alan ilçeler arasında genel toplam olarak incelendiğinde birinci Biga %20'sini, ikinci Yenice %19'unu, üçüncü Ezine %11'ini oluşturmuştur. Proje konusu ve yatırım yerleri arasında bir

karşılaştırma yapacak olursak Biga, Yenice ve Ezine ilçelerinde büyükbaş ve küçükbaş hayvan projelerinin başvuru yapıldığı ve kabul edildiği görülmektedir (Tablo 5).

İKİNCİ BÖLÜM
ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Gülçubuk ve Karabıyık (2002), AB'ye üye olma yolundaki Türkiye'de kırsal kalkınma alanında uzlaşma sağlayabilmesi için, mevcut politikalarda, uygulamalarda radikal değişikliler yapmak gerekmektedir. Bunun için, AB normlarına uygun kırsal kalkınma stratejilerinin uygulayabilecek biçimde yeniden yapılandırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anonim(2005), kırsal kalkınma etkinliklerine tamamlayıcı bir politika kapsamında oluşturmak, 2006 yılında hazırlanarak uygulamaya geçirilmesi planlanan "Ulusal Kırsal Kalınma Planı"na esas teşkil etmek, ulusal ve uluslararası referanslarla finanse edilen kırsal kalkınma program ve projelerin hazırlanarak uygulanması ve ilgi alanında olan cenaha yol göstermesi amaçlanmıştır.

Tolunay ve Akyol (2006), bu çalışma kalkınma ve kırsal kalkınmanın tanımları yapılmaktadır. Ayrıca az gelişmişlik olgusundan, az gelişmiş ülkelerin özelliklerinden bahsetmekte ve az gelişmiş ülkeler kalkınmasının genel çerçevesini incelemektedir. Kırsal kalkınmanın gereği ve kapsamından, kırsal kalkınmanın prensipleri ve uygulama çerçevesinden son olarak kırsal kalkınmanın temel prensiplerine değinerek son bulmaktadır.

Kayıkçı (2006), bu çalışmanın kapsamını Köy Kanunu tanımı ve köy kanunun yorumlanmasını, kent ile kırsal alanlar arasındaki ilişkiyi, cumhuriyetin kuruluşundan itibaren köye ve köylüye yönelik politikaları incelemiş, 1963 yılından itibaren gerçekleştirilen beş yıllık kalkınma planları da çalışma kapsamında incelenmiştir. Son olarak geliştirilen politikaların eksik yönlerini, faaliyetlerinin sürdürülememesi ve köye yönelik diğer politikalarla aralarındaki uyumu incelemektedir.

Can ve Esengün (2007), bu çalışma, Avrupa Birliği (AB) 'ndeki Tarım ve Kırsal Kalkınma İçin Özel Katılım Programının ana hatları belirtilmiş, AB'nin büyüme görünümünde gerçekleştirdiği kırsal kalkınma politikaları incelenmiştir. Ayrıca, adaylık aşamasında Türkiye'de uygulanması planlanan kırsal kalkınma politikaları, "Katılım Öncesi Yardım Aracı" programı ve kırsal kalkınma bileşeni üzerine bilgiler paylaşılmış, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun yapısı, iş ve işleyişi, uygulaması ve kurumla ilgili oluşuma dair çalışmalara ve önerilere de değinilmiştir.

Tan (2009), Köy Bazlı Katılımcı Yatırım Programı (KBKYP), Tarım Reformu Uygulama Projesi'nin kırsal kalkınma modüleri kapsamında 16 ilde örnek olacak şekilde işleyen ve projeye odaklı tarımsal yatırımlara %50 hibe desteği imkânı sunan bir projedir.

Projenin hedef amacı ise kırsal kalkınma kapsamında olanak sunan uluslararası fonlardan yararlanma imkanlarının arttırılmasıdır. Bu çalışmada Çanakkale ilinde bu projeye müracaatı olan yatırımcıların bütünüyle yapılan anket çalışmasıyla proje hakkında kapsamlı bir değerlendirme yapışmıştır.

Altan (2010), çalışmada, Köy Kanunu Tasarısı Taslağı ile 442 sayılı Köy Kanunu karşılıklı olarak izlenecektir. Karşılıklı olarak inceleme de köyün tanımlaması ve nitelikleri, kuruluşu, görev ve sorumlulukları, organları ve görevleri, çalışanı, mali yapısı, yerleşim planı ve birliklerle ilişkileri bu başlıklar üzerinde olacaktır.

Gülçubuk ve ark. (2010), bu çalışmanın ana amacı, kırsal kalkınma yaklaşımı ve politika çalışmalarında yaşanan varyasyonları ve bunların yansıma şekillerini belirlemek, milletlerarası kuruluşların nasıl bir politika aradıklarını tartışmak, Türkiye'nin değişiklilerden ne düzeyde etkilendiğini ve ne cins politika alternatifleri yapılandırmaya çalıştıklarını ortaya koymaktadır.

Işık ve Baysal (2011), AB' ye üye ülkeler ve Türkiye'nin, kırsal kalkınma politikaları incelenmiş, seçilmiş AB ülkeleri ve Türkiye arasındaki kırsal ve tarım kesimi nüfusu, tarım istihdamı, arazi durumu ve tarımsal katma değer analizleri yapılarak karşılıklı çözümlenmesinin akabinde çalışmaların sonucu ve yorumlaması yapılarak sona ermiştir.

Yeşilbaş (2011), bu çalışmada kırsalın geri kalmışlık ile verdikleri mücadele konusunu, kamu kaynaklarını en güvenceli şekilde kullanma konusunu, sürekli maddi destek sağlayarak var edilmek istenen kırsal alan yerine kendi kaynakları ile var olabilen kırsal konusunu, köy kent arasındaki farklılıkları en aza indirme konusunu amaçlayarak araştırma ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Kuşat (2013), çalışma ekonomik iyileştirilmelerini etkin ve sürdürülebilir kılmayı arzulayan ülkelerin, bozdukları çevre için katlanılan dışsallıklar incelenecek, akabinde genel bir değerlendirme yapılarak Türkiye'de son zamanlarda yeşil sürdürülebilirlik ve yeşil ekonomi adına uygulanmış çalışmalar değerlendirilecektir.

TOB (2014), bu çalışmada 2014-2020 yıllarını kapsayan UKKS-II belgesi, ulusal refah seviyesine göre arkasında bulunan kırsal alanların kalkınma potansiyellerinin faydalı bir biçimde tespit edilip buradaki ekonomik ve insani kaynak tespit edilerek izlim kapsamında harekete geçilmesi amaçlanmıştır.

Peşkircioğlu (2016), bu çalışma, verimlilik ve sürdürülebilir kalkınma kavramları tanımlanarak incelenmiş, ayrıca sürdürülebilir kalkınmanın tanımlanma sürecinden bahsedilmiştir. 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri için bazı kurumlar tarafından ve kongreler tarafından amaçlanan hedefleri araştırılarak incelemiştir.

Yenigül (2016), bu çalışmada dünya da ve Türkiye'de kırsal alanlara alakalı yöntemlerdeki değişimi değerlendirerek Türkiye'de bilhassa seksenden sonra neoliberal yöntemler ve AB'ye uyum sürecindeki değişimi tartışmaktadır. Çalışma geniş bir literatür çalışmasıyla konuyu ele almakta, dünyada ve Türkiye'de şuanda bile yerleşimlerin önemli bir yerini oluşturan kırsal kesimin ekonomik, sosyal ilerlemesinin yanı sıra, alansal gelişimini gayeleyen politikalarla kalkınmanın gerçekleştirilebileceği sonucunu ortaya koymaktadır.

Tan ve ark. (2016), bu çalışmada Aydın İlinde yatırım önerisinde bulunan yatırımcıların kalitelerini, yatırım yerlerini, proje hazırlama şekillerini, projelerde uğradıkları zorlukları ve projelerden umulan bölgesel katkıları incelenmiştir. Ariyetten pazarlama problemleri ile düşündükleri yatırım alanlarının özellikleri arasındaki bağlılıkları incelenmiştir.

Doğan ve ark. (2018), çalışmada, Tarım ve Orman Bakanlığı aracılığıyla yürütülen Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi kapsamında Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri sınıflandırılmasında yer alan TR83 Bölgesi'nde genç çiftçilerin desteklemelerden faydalanma pozisyonları üzerinde etkili olan faktörler ve bu faktörlerin projeden faydalanma durumunu hangi yönde ve hangi seviyede tesir ettiği araştırılmıştır.

Unakıtan ve Başaran (2018), çalışmanın amacı, genç çiftçi projesinden faydalanan çiftçilerin projeye olan bakış açılarını incelemek ve genç çiftçi projesinin etkilerinin sürekli olması için görüşlerde bulunmaktır.

Anonim (2019), Çanakkale İli ile ilgili, Çanakkale tarımı ile ilgili genel bilgiler verilmiştir.

Altıntaş ve ark. (2019), bu çalışmanın hedefi genç çiftçilerin göçe yönelimlerinin açıklanması, tarımsal üretimde bulunma konusundaki tercihlerinin ana unsurunda olan etmenlerin saptanması ve tarımsal girişimcilikle ilgili tutumlarına ilişkin değerlendirmeler yapılmasıdır.

TOB (2019), bu raporda, gösterilen ana sorunları dikkate alan, uluslararası ilerlemeleri kaynak olarak gören ve son kalkınma planının belirttiği hususları göz önüne çıkararak mevcutta olan tarımsal destekler hakikatli bir yaklaşım ve anlayış ile değerlendirerek tarımsal destekleme politikaları doğrultusunda yapılabilir, ileri görüşlü ve kabul edilir teklifler sunulmaya çalışılmıştır.

Sarı Gedik (2019), bu araştırmada Tekirdağ İlinde 2016-2017 yıllarını kapsayan "Genç Çiftçi Projesi" desteklenmesini kazanan çiftçilerin proje başvuru süreci, projeyi yürütme şekilleri, yürütürken nasıl güçlüklerle karşılaştıkları, devamlılığını nasıl sağladıkları ve ne boyuta getirebildiklerini tespitini yapmak amaçlanmıştır.

Alkan ve Özkan (2020), bu araştırmada, GÇP'nin Antalya ilinde uygulanması ve sürdürülebilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, GÇP'nin devam etme, kırsal nüfusun istihdamı ve genç çiftçilerin gelir seviyesinin arttırılması gibi amaçlarının, projeden yararlanan çiftçilerin görüş ve düşünceleri esas alınarak değerlendirmesi yapılmıştır.

Yavuz (2020), bu çalışmada öncelikle literatürde yapılan kırsal alan tanımlamalarına değinilerek, kırsal alan sınıflandırılmasında kullanılan değişkenlerden bahsedilecektir. Daha sonra Dünya Bankası tarafından yapılan kırsal alan tanımlamasına istinaden ülkelerin kırsal nüfus ve kırsal alan istatistiklerine bakılarak kırsal/tarımsal kalkınma politikası uygulamaları Avrupa Birliği ve Türkiye özelinde incelenecektir.

Yoloğlu ve Zorlu (2020), yapılan çalışmada amaç, Türkiye'nin 2017 yılında kentleşme oranını çeşitli metotlar kullanarak gün yüzüne çıkartmaktır. Çeşitli belediye ve köyler incelenerek kırsal ve kentsel nüfus yoğunluğu haritaları oluşturulmuş ve kent-kır nüfusu yeniden hesaplanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın sınırlılıkları, materyal, verilerin toplanmasında kullanılan yöntem, verilerin analizinde kullanılan yöntemler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada verilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Özellikle alan araştırmalarına yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmaların ortak özellikleri incelendiğinde; temel araştırma sınırlılıkları zaman, mali yetersizlikler ve araştırma alanına ulaşımın zorluğu şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Fakat tüm bunlara ek olarak Covid-19 salgın hastalığının bu süreçteki en önemli sınırlılık olması sebebiyle çiftçiler ile randevulaşarak uygun zamanlarda telefon ile görüşülerek anket çalışması yapılmıştır.

3.2. Materyal

Araştırmanın materyali birincil ve ikincil verilerden oluşmaktadır. Araştırmanın ana materyalini Çanakkale ili ve ilçelerinde Genç Çiftçi Projesinden destek alan ve bitkisel üretim yapan 103 çiftçi ile yapılan anketlerden elde edilen veriler oluşturmaktadır. Anketlerden elde edilen veriler birincil veriler olarak kullanılmıştır. Araştırma konusunda çeşitli ulusal ve uluslararası düzeyde kurum ve kuruluşların yapmış olduğu bilimsel araştırmalar, tezler, araştırma raporları ve mevcut istatistikler ikincil veriler olarak kullanılmıştır.

3.3. Yöntem

3.3.1. Verilerin Toplanmasında Kullanılan Yöntem

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket çalışması yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan anket formunun uygulanabilirliğini test etmek için pilot anket çalışmaları yapılmıştır. Yapılan pilot çalışma sonucunda anket formunda yer alan bazı sorular çıkarılmış, yerine daha uygun ve gerekli olan sorular eklenmiştir. Anket formunun son hali Genç Çiftçi Projesi desteği alan çiftçilere tekrar uygulandıktan sonra Eylül-Ekim 2020 tarihinde araştırmanın anketleri tamamlanmıştır. Araştırmanın ana popülasyonunu Çanakkale ili ve ilçelerinde yaşayan Genç Çiftçi Projesinden bitkisel üretim desteği alan çiftçiler oluşturmaktadır. Bu kapsamda tam sayım yöntemiyle anket yapılması planlanmış olup; 102 çiftçi ile anketler yapılmıştır.

3.3.2. Verilerin Analizinde Kullanılan Yöntem

Anket sonucundan elde edilen veriler SPSS bilgisayar paket programına girilerek analize hazır hale getirilmiştir. Araştırma soruları ve veri toplama yöntemleri göz önüne alınarak veriler analiz edilmiştir. Araştırmada anket yoluyla elde edilen verilerin değerlendirilmesi frekans dağılımı, yüzde ve aritmetik ortalama gibi tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır ve bunların yanı sıra parametrik verilerin analizinde ise t-testi kullanılmıştır. Aynı zamanda parametrik bir test olan t-testinin ön koşulu olan homojenlik ve normallik testleri yapılmıştır. Veriler arasında ilişkilerin (bağımlılık derecesi) araştırılması amacıyla çapraz tablolar oluşturmak ve aralarında ilişki olup olmadığını araştırmak için parametrik olmayan Ki-Kare testi uygulanmıştır. Ki-Kare testinin yapılmasındaki amaç; sürülen hipotezin reddedilip edilmeyeceğinin tespitini yapmaktır (Serper, 2014). Genç Çiftçi Projesi desteği alan çiftçilere yöneltilen Likert tipi ölçeklerin değerlendirilmesinde ise skor hesabı yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Genel ve Demografik Bulgular

Çanakkale İlinde genç çiftçi projesi kapsamında bitkisel üretim desteği alan çiftçilerin cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir. Araştırma kapsamında ankete katılarak cevap veren çiftçilerin yaklaşık %59,8'i erkek, 40,2'si kadındır. Kadın oranın diğer araştırmalara göre daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 6). Çünkü "Genç Çiftçi Projesi" kadın girişimciliğin desteklenmesi adına pozitif ayrımcılığı hedefleyen bir uygulamadır.

Tablo 6
"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	**Sayı**	**Yüzde**
Erkek	61	59,8
Kadın	41	40,2
TOPLAM	**102**	**100,0**

Projenin hedef kitlesi 19-40 yaş aralığındaki genç çiftçiler olarak kabul edilmiştir. Ankete katılan çiftçilerin yaş ortalamaları verilmiştir. Çiftçilerin yaş aralıkları incelendiğinde minimum 20,0 maksimum 39,0 olduğu ve yaş ortalamasının 31,02 olduğu tespit edilmiştir (Tablo 7).

Tablo 7
"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yaş ortalamaları

Yaş	**ORTALAMA**	**STANDART SAPMA**	**MİNİMUM**	**MAKSİMUM**
	31,020	4,7282	20,00	39,00

Araştırmaya katılan çiftçilerin eğitim durumlarına göre dağılımı gösterilmiştir. Ankete katılanların yaklaşık %35,3'ü lise, %24,5'i ortaokul, %20,6'ı ilkokul, %19,6'sı üniversite mezunudur (Tablo 8). Araştırmaya dahil olan üniversite mezunu çiftçilerin bitirdikleri bölümler; işletme, iktisat, ziraat mühendisi, makine mühendisi, pazarlama, sigortacılık, turizm gibi bölümlerdir.

Tablo 8
"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin eğitim durumlarına göre dağılımı

Eğitim Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Lise	36	35,3
Ortaokul	25	24,5
İlkokul	21	20,6
Üniversite	20	19,6
TOPLAM	**102**	**100,0**

Anket yapılan genç çiftçilerin yatırım öncesi meslek durumlarına göre dağılımı verilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi %45,1'i çiftçi, %25,5'i memur, %17,6'sı ev hanımı, %6,9'userbest meslek, %3,9'u ticaretle uğran meslek gruplarındadır (Tablo 9). Birinci sırada yatırım öncesi mesleklerinin de çiftçilik olması çiftçilerin faaliyet alanları ile ilgili tecrübelerinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 9
"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım öncesi meslek durumlarına göre dağılımı

Yatırım Öncesi Meslek Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Çiftçi	46	45,1
Memur	27	26,5
Ev Hanımı	18	17,6
Serbest Meslek	7	6,9
Ticaretle Uğraşan	4	3,9
Diğer	0	0,0
Toplam	**102**	**100,0**

Araştırma kapsamında yapılan ankete katılım sağlayan çiftçilerin mesleki yeterlilik durumu incelenmiştir. Bu bağlamda çiftçilerin %85,3'ü kendisi, %7,8'i temsil ve imzalamaya yetkili kişi, %6,9'uçalışan tarafından karşılandığı görülmektedir (Tablo 10). İhtiyaçları kendisi tarafından karşılananların için de ev hanımlarının aileden gelen çiftçilik bilgilerinin olduğunu, diğer yatırım öncesi meslek gruplarının da çiftçiliğe ilgisi olduğunu kendilerine yetebildiklerini göstermektedir.

Tablo 10
"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin mesleki yeterlilik durumu

Mesleki Yeterlilik Durumu	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Kendisi	87	85,3
Temsil ve İmzalamaya Yetkili Kişi	8	7,8
Çalışan	7	6,9
TOPLAM	**102**	**100,0**

Araştırma kapsamında yapılan ankete katılan çiftçilerin sosyal güvence durumu verilmiştir. Tabloda da gösterildiği gibi genç çiftçilerin %57,8 'inin sosyal güvencesinin olmadığı, %42,2'sinin sosyal güvencesini olduğu tespit edilmiştir (Tablo 11). Çiftçiler sosyal güvencesinin projeye başvuru yaparken olması gerektiğini proje başvuru yılında sosyal güvence harcını yatırdıklarını sonrasında pek önem vermeyip harçlarını yatırmadığını ve buna bağlı olarak sosyal güvencelerinin olmadığı ifade etmişlerdir.

Tablo 11
"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin sosyal güvence durumu

Sosyal Güvence Durumu	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Var	43	42,2
Yok	59	57,8
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçilerin aile meslekleri durumu gösterilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi genç çiftçilerin ailelerinin %88,3'ü çiftçi, %6,9'u memur, %4,9'u esnaf, %2,9'u serbest meslek, %2,0'si işçidir. Bu Tablodaki değerler Tablo 9.'da ki değerleri doğrulamakta olup, araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin çoğunluğunu çiftçilik mesleğinle uğraştığı görülmektedir (Tablo 12). Ancak "Genç Çiftçi Desteği" geleneksel bir çiftçilik yaklaşımını değil atadan öğrenilenle birlikte modern çiftçilik yaklaşımının arzu edildiği bir programdır.

Tablo 12

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin aile mesleği

Aile Mesleği Durumu	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Çiftçi	85	83,3
Memur	7	6,9
Esnaf	5	4,9
Serbest meslek	3	2,9
İşçi	2	2,0
TOPLAM	**102**	**100,0**

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin mesleki tecrübe durumu (yıl) incelendiğinde minimum 0 maksimum 25 yıl olduğu ve mesleki tecrübe ortalamalarının 9,97 olduğu tespit edilmiştir (Tablo 13). Mesleki tecrübelerinin minimum sıfır olması ve ortalamalarının 10 civarı olması projenin hedef kitle bakımından uygun kişilere ulaştığını söylemek mümkündür.

Tablo 13

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin mesleki tecrübe durumu (yıl)

Mesleki Tecrübe Durumu (yıl)	**ORTALAMA**	**STANDART SAPMA**	**MİNİMUM**	**MAKSİMUM**
	9,971	7,2991	0	25

Genç çiftçilerin faaliyet alanı ile ilgili yatırım öncesi tecrübe durumu gösterilmiştir. Ankete katılanların yaklaşık %60,8'inin faaliyet alanı ile ilgili tecrübeleri varken, %39,2'sinin tecrübeleri yoktur (Tablo 14). Faaliyet alanları ile ilgili yatırım öncesi mesleki tecrübelerinin yüksek olması aile mesleklerinin çiftçilik olmasından kaynaklı olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bu tecrübenin varlığı proje kapsamında yürütülecek faaliyetin başarısını artırabileceğini söylemek mümkündür.

Tablo 14

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım öncesi tecrübe durumu

Yatırım Öncesi Tecrübe Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Var	62	60,8
Yok	40	39,2
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçiler faaliyet alanları ile ilgili yatırım öncesi tecrübesi incelendiğinde minimum 0 maksimum 25 olduğu ve mesleki tecrübe ortalamalarının 8,33 olduğu tespit edilmiştir (Tablo 15).

Tablo 15

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım öncesi tecrübesi (yıl)

TECRÜBE DURUMU (yıl)	**ORTALAMA**	**STANDART SAPMA**	**MİNİMUM**	**MAKSİMUM**
	8,333	7,5640	0	25

Araştırma kapsamında ankete katılan çiftçilerin başvurdukları proje konusunda daha önceden tecrübesi olmayanların yatırım kararı vermesinin nedenleri incelenmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi genç çiftçilerin %55,0'i girişimcilik amaçlı, %30,0'u faaliyet alanı değişikliği, %12,5'i ek gelir sağlamak için, %2,5'si çevre ve gündem etkisiyle başvurularını yaptıklarını ifade etmiştir (Tablo 16).

Tablo 16

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yatırım kararı

Yatırım Kararı Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Girişimcilik	22	55,0
Faaliyet Alanı Değişikliği	12	30,0
Ek Gelir Sağlamak İçin	5	12,5
Gündem Etkisi	1	2,5
Bölgesel Üretim Potansiyeli	0	0
Diğer	0	0
TOPLAM	**40**	**100,0**

Yapılan araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin projeden sağladıkları yıllık net gelir durumları gösterilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi genç çiftçilerin %70,6'sı 50.000 TL altı, %29,4'ü 50.000-100.000 TL arası yıllık net gelire sahip oldukları tespit edilmiştir (Tablo 17).

Tablo 17

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin projeden sağladıkları yıllık net gelir

Proje Yıllık Net Geliri	**Sayı**	**Yüzde**
<50.000	72	70,6
50.000-100.000	30	29,4
TOPLAM	**102**	**100,0**

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin projeden elde edilen gelir ile mesleklerine devam etme durumları arasındaki ilişki görülmektedir. Yapılan ki-kare analiz bu iki değişken arasındaki ilişki istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çiftçilerin projeden elde ettikleri gelir arttıkça meslekteki devamlılık durumlarını da arttırdığı tespit edilmiştir (Tablo 18).

Tablo 18

Projeden elde edilen gelir ile çiftçilerin mesleklerini yapmaya devam etme arasındaki ilişki

			Çiftçilik yapmaya devam etme durumu		
			Evet	**Hayır**	**Toplam**
Projeden Elde Edilen Gelir	<50.000	Frekans	27	29	86
		Yüzde	55,9	28,4	84,3
	50.000-100.000	Frekans	15	1	16
		Yüzde	14,7	1,0	15,7
	TOPLAM	**Frekans**	**72**	**30**	**102**
		Yüzde	**70,6**	**29,4**	**100,0**

PearsonChi-Square; 0,027

Yapılan araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin projelerinin ek gelir sağlama durumu gösterilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi proje genç çiftçilerin %85,3'üne ek gelir sağladığı ve %14,7'sine ek gelir sağlamadığı anlaşılmıştır (Tablo 19). Bu değerler dikkate alındığında görülmektedir ki proje genç çiftçilerin büyük çoğunluğuna ek gelir sağlamış ve refah seviyelerini arttırmıştır.

Tablo 19

Projenin genç çiftçiye ek gelir sağlama durumu

Proje Ek Gelir Sağlama Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	87	85,3
Hayır	15	14,7
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçilerin projenin yatırım yeri durumu incelenmiştir. Tabloda yatırım yeri durumuna bakıldığında %84,3'ünün köy, %7,8'inin ilçe %7,8'inin belde olduğu görülmektedir (Tablo 20). Bu Tablodaki değerler dikkate alındığında genç çiftçilerin yatırım yerlerinin büyük çoğunluğunu köy olması projenin amaçlarından biri olan kırsalı kalkındırma ve kırsaldaki insanları iş sahibi yapma hedefine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 20

Projenin yatırım yeri durumu

Yatırım Yeri	**Sayı**	**Yüzde**
Köy	86	84,4
İlçe	8	7,8
Belde	8	7,8
Şehir	0	0
Diğer	0	0
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçilerin projelerini yaptığı yerin merkeze uzaklık durumu incelendiğinde minimum 0 km maksimum 36 km uzaklıkta olduğu tespit edilmiştir (Tablo21). Merkeze uzaklık ortalamasının yaklaşık 15 km olması, merkeze olan uzaklıklarının fazla olmadığını merkeze yakın yerlerde projelerin gerçekleştirildiğini göstermektedir. Bu durum üreticilerin hammadde tedariki ve pazarlama açısından avantaj sağlayacak bir bulgudur.

Tablo 21

Yapılan yatırımın merkeze uzaklığı (km)

Merkeze uzaklık (km)	**Ortalama**	**Standart sapma**	**Minimum**	**Maksimum**
	14,610	7,7014	0	36

Araştırmaya katılan genç çiftçilerin ikamet yerlerine göre dağılımı gösterilmiştir. Ankete katılanların yaklaşık %73,5'i köyde, %13,7'si beldede, %11,8'i ilçede, %1,0'i şehirde ikamet etmektedir (Tablo 22). Tabloda da görüldüğü gibi proje yatırımı yapan genç çiftçilerin büyük çoğu ikamet yeri olarak köyde olduğu görülmektedir. Yapılan görüşmelerde bu çiftçilerden kentte yaşayıp proje kapsamında köyüne dönenlerin de olduğu tespit edilmiştir. Bu durum yine projenin temel amaçları bakımından olumlu bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 22

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin ikamet yerlerine göre dağılımı

İkamet Yeri	**Sayı**	**Yüzde**
Köy	75	73,5
Belde	14	13,7
İlçe	12	11,8
Şehir	1	1,0
Diğer	0	0
TOPLAM	**102**	**100,0**

4.2. Genç Çiftçi Bilinç Düzeyi ile İlgili Bulgular

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin tarımla ilgili kurum kuruluş ziyaret sıklığı gösterilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi %37,3'ü ayda bir kere, %35,3'ü altı ayda bir kere, %17,6'sı yılda bir kere, %8,8'i ayda birkaç kere, %1,0'i diğer olduğu tespit edilmiştir (Tablo 23). Bu değerler göz önünde bulundurulduğunda genel olarak genç çiftçilerin tarımla ilgili kurum ve kuruluşlara aktif olarak ziyarette bulunduğu anlaşılmıştır.

Tablo 23

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarım ile ilgili kurum kuruluş ziyaret sıklığı durumu

Tarımla İlgili Kurum Kuruluş Ziyaret Sıklığı	**Sayı**	**Yüzde**
Ayda Bir Kere	38	37,3
Altı Ayda Bir Kere	36	35,3
Yılda Bir Kere	18	17,6
Ayda Birkaç Kere	9	8,8
Diğer	1	1,0
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilerin son yıllarda eğitim alma durumu gösterilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi genç çiftçilerin %70,6'sı eğitim almamış, %29,4'ü eğitim almış olduğu anlaşılmıştır (Tablo 24). Bu değerler dikkate alındığında genç çiftçilerin büyük çoğunluğu faaliyet alanları ile ilgili eğitim almamış ve eğitim seviyelerinin düşük olduğu anlaşılmıştır. Bu bulgu hedef kitlenin yaş ortalaması dikkate alındığında olumlu bir bulgu olarak değerlendirilememektedir.

Tablo 24

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin son yıllarda eğitim alma durumu

Son Yıllarda Eğitim Alma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	30	29,4
Hayır	72	70,6
TOPLAM	**102**	**100,0**

Yapılan araştırma kapsamında ankete katılan eğitim almak isteme durumu incelenmiştir. Genç çiftçilerin %73,6'sı eğitim almak istemekte %26,4'ü eğitim almak istememektedir (Tablo 25). Bu verilerden de anlaşıldığı gibi eğitim almayan genç çiftçilerin eğitim alma isteklerinin yüksek olması genç ve aydınlık olmalarına açık olduğunu göstermekte ve projenin gençlere yönelik yapılmasının faydasını göstermektedir. Araştırmaya dahil olan çiftçiler yetiştiricilik alanında eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 25

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin eğitim almak isteme durumu

Eğitim Almak İsteme Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	53	73,6
Hayır	19	26,4
TOPLAM	**72**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçilerin tarım fuarlarına katılım durumları gösterilmiştir. Görüldüğü üzere %67,6'sı tarım fuarına katılmış %32,4'ü tarım fuarına gitmemiştir (Tablo 26). Verilerden de anlaşılacağı üzere genç çiftçilerin büyük çoğunluğu tarım fuarlarına gitmiş, yenilik ve gelişen teknolojilerden haberdar olmak istememişlerdir.

Tablo 26

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarım fuarlarına katılım durumu

Tarım Fuarlarına Katılım	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	69	67,6
Hayır	33	32,4
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan ve tarım fuarına gitmeyen genç çiftçilerin tarım fuarlarına katılmayı isteme durumu gösterilmiştir. Genç çiftçilerin %81,8'i gitmek istemekte %18,2'si ise gitmek istememektedir (Tablo 27). Yine bu bulgu da gençlerin yeniliklere ve teknolojiye ilgisinin olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 27

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarım fuarlarına katılmayı isteme durumu

Tarım Fuarına Gitmek İsteme Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	27	81,8
Hayır	6	18,2
TOPLAM	**33**	**100,0**

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin, gittikleri fuarlarda genç çiftçi üretici standı görme durumu gösterilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı gibi %76,8'i genç çiftçi standı görmemiş %23,2'si genç çiftçi üretici standı görmüştür (Tablo 28).

Tablo 28

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin katıldığı fuarlarda genç çiftçi standı görme durumu

Genç Çiftçi Standı Görme Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	16	23,2
Hayır	53	76,8
TOPLAM	**69**	**100,0**

Araştırma kapsamında yapılan ankete katılan genç çiftçilerin teknik bilgiye ulaşma kaynakları gösterilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi %79,4'ü tarım il ve ilçe müdürlüğünden%13,7'si üniversiteden, %3,9'u örnek işletmeleri gezip-görme yoluyla, %2,0'si fuar veya sergi gibi etkinlikler yoluyla, %1,0'i sözleşmeli elemanlar yoluyla teknik bilgiye ulaşmaktadır (Tablo 29). Verilerden de anlaşılacağı üzere genç çiftçilerin büyük çoğunluğu tarım il ve ilçe müdürlüklerinden teknik bilgiye ulaştıkları görülmektedir.

Tablo 29

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin teknik bilgiye ulaşma kaynakları

Teknik Bilgiye Ulaşma Kaynağı	**Sayı**	**Yüzde**
Tarım İl ve İlçe Müd.	81	79,4
Üniversite	14	13,7
Örnek İşletmeleri Gezip-Görme	4	3,9
Fuar veya Sergi Gibi Etkinlikler	2	2,0
Sözleşmeli Elemanlar	1	1,0
Radyo, Televizyon, Dergi, Kitap	0	0,0
Diğer	0	0,0
TOPLAM	**102**	**100,0**

Araştırmaya dahil olan genç çiftçilerin tarımsal örgütlenme durumu gösterilmiştir. Genç çiftçilerin %32,4'ü ziraat odasına, %30,4'ü tarım kredi kooperatifine, %23,5'i herhangi bir birlik veya kooperatife üyeliği bulunmamakta, %7,8'i kırsal kalkınma kooperatifine, %5,9'unun ise üretici birliğine üyeliği bulunmaktadır (Tablo 30).

Tablo 30

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarımsal örgütlenme durumu

Tarımsal Örgüt	**Sayı**	**Yüzde**
Ziraat Odası	33	32,4
Tarım Kredi	31	30,4
Yok	24	23,5
Kırsal Kalkınma	8	7,8
Üretici Birliği	6	5,9
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilerin yenilikleri takip etme durumu sorulduğunda %98,0'i yenilikleri takip ettiğini, %2,0'si ise takip etmediklerini ifade etmiştir (Tablo 31).Bu veriler ışığında değerlendirme yapıldığında %98,0'i gibi bir veri ile genç çiftçilerin büyük çoğunluğu faaliyet alanı ile ilgili yeniliklere açık olduğu ve araştırıp bilgi edinildiği görülmüştür. Yenilikleri takip etmeyen üreticilerin ise projelerinden zarar eden kişiler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 31

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yenilikleri takip etme durumu

Yenilikleri Takip	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	100	98,0
Hayır	2	2,0
TOPLAM	**102**	**100,0**

Yenilikleri takip ettiğini belirten genç çiftçilerin yenilikleri takip etme yolu durumu sorulduğunda %48,0'i tarım müdürlüğünden, %37,0'si internetten, %12,0'si diğer üreticilerden %3,0'ü ise kısmı da Sivil Toplum Kuruluşlarından (STK) yenilikleri takip ettiğini ifade etmiştir (Tablo 32).

Tablo 32

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin yenilikleri takip etme yolu durumu

Yenilik Takip Etme Kaynağı	**Sayı**	**Yüzde**
Tarım Müdürlüğünden	48	48,0
İnternet	37	37,0
Diğer Üreticilerden	12	12,0
Sivil Toplum Kuruluşlarından (STK)	3	3,0
Kitap ve Dergi	0	0
TOPLAM	**100**	**100,00**

Genç çiftçilerin destek aldıkları alanda üreticiliğe devam etme kararları sorulduğunda %80,4'ü devam edeceklerini, %19,6'sı ise devam etmeyeceklerini belirtmişlerdir (Tablo 33). Anketler sırasında yapılan görüşmelerde destek aldıkları alanda üreticiliğe devam etmek istetmeyen genç çiftçilerin büyük çoğunluğunu aile mesleği çiftçilik olmayanların oluşturduğu anlaşılmıştır.

Tablo 33

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin destek aldıkları alanda üretime devam etme kararları

Üretime Devam Etme Kararı	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	82	80,4
Hayır	20	19,6
TOPLAM	**102**	**100,0**

Destek aldıkları alanda üreticiliğe devam etmeme nedenleri sorulduğunda ise %65,0'i kar edemediklerini, %15,0'i geleceği olmadığını, %10,0'u işin zor olduğunu ve yine %10,0'u girdi fiyatlarının yüksek olduğunu belirtmiştir (Tablo 34). Elde edilen verilerden de anlaşılacağı üzere destek aldıkları alanda üreticiliği devam ettirmek istemeyen genç çiftçilerin büyük çoğunluğu kâr amaçlı işe girdiği ve kâr edemeyip üreticilikten vazgeçmişlerdir.

Tablo 34

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin destek aldıkları alanda üretime devam etmeme nedenleri

Yatırım Alanında Devam Etmeme Nedeni	**Sayı**	**Yüzde**
Kar edemedim	13	65,0
Geleceği olduğunu düşünmüyorum	3	15,0
İşin zorluğu	2	10,0
Girdi fiyatları	2	10,0
TOPLAM	**20**	**100,0**

Genç çiftçilere çiftçiliğe devam etme kararları sorulduğunda ise %84,3'üçiftçiliğe devam etmeyi düşündüğünü %15,7'si düşünmediğini belirtmiştir (Tablo 35). Araştırmadan elde edilen verilere bakıldığında büyük çoğunluğunun çiftçiliğe devam etmek istedikleri görülmüş ve genellikleri çiftçiliğe devam etmek isteyenlerin çiftçilikten başka mesleğimiz yok mecbur olarak çiftçiliğe devam edeceğiz cevabı alınmıştır.

Tablo 35

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin çiftçiliğe devam etme kararları

Çiftçiliğe Devam Etme Kararı	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	86	84,3
Hayır	16	15,7
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilerin yaş, mesleki tecrübe ve yatırım yapılan alandaki tecrübe faktörlerinin Genç Çiftçi Projesinden alınan destek ile üretim devamlılık durumu üzerine etkisi incelenmiştir. Yaş faktörünün projeden alınan destek ile üretim devam etme durumu üzerindeki etkisi incelendiğinde, istatistiki açıdan önemli bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre yaşı daha genç olanların çiftçiler olmayanlara göre daha az üretime devam etme eğiliminde olduklarını söyleyebiliriz. Çiftçilerin mesleki tecrübelerinin projeden alınan destek ile üretim devam etme durumu üzerindeki etkisi incelendiğinde, istatistiki açıdan önemli bir fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Buradan mesleki tecrübesi olana çiftçilerin mesleki tecrübesi az olan çiftçilere göre üretim devamlılığında başarılı olacağı söylenebilir. Yatırım yapılan alanda tecrübesi olan çiftçilerin projeden alınan destek ile üretim devam etme durumu üzerindeki etkisi incelendiğinde, istatistiki açıdan önemli bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Bu durumda yatırım yapılan alanda tecrübesi olan çiftçilerin olmayanlara göre projeden alınan destek ile üretim devamlılığı etkisi tespit edilmiştir (Tablo 36).

Tablo 36

Yaş, mesleki tecrübe ve yatırım yapılan alandaki tecrübe faktörlerinin Genç Çiftçi Projesinden alınan destek ile üretim devamlılığı üzerine etkisi

Üretimin Devamlılığı	**Frekans**	**Yüzde**	**Ortalama Yaş**	**Standart Sapma**
Evet	82	80,39	31,585	4,2425
Hayır	20	19,61	28,700	5,9214
TOPLAM	**102**	**100,00**	**T: 2,510; p: 0,028**	
Üretimin Devamlılığı	Frekans	Yüzde	Ortalama Mesleki Tecrübe	Standart Sapma
Evet	82	80,39	10,854	7,1131
Hayır	20	19,61	6,350	7,0954
TOPLAM	**102**	**100,00**	**T: 2,540; p: 0,013**	
Üretimin Devamlılığı	Frekans	Yüzde	Yatırım Yapılan Alanda Ortalama Yıl Tecrübesi	Standart Sapma
Evet	82	80,39	9,232	7,4673
Hayır	20	19,61	4,650	6,9757
TOPLAM	**102**	**100,00**	**T: 2,491; p: 0,014**	

Genç çiftçilerin proje kapsamında faaliyet yaptığı arazinin mülkiyet durumu incelendiğinde %55,9'unun kira %44,1'inin ise arazi sahibi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 37).

Tablo 37

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin faaliyet yaptıkları arazinin mülkiyet durumu

Arazi Mülkiyeti	**Sayı**	**Yüzde**
Kira	57	55,9
Arazi sahibi	45	44,1
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçilerin proje konusunu belirlerken nelerin etkili olduğu sorulduğunda %59,8'i geçmişten gelen alışkanlık dolayı, %33,3'ü merakı olmasından dolayı, %5,8'i diğer projelerden kolay olmasından dolayı, %1'i pazarı daha kolay olmasından dolayı tercih ettiğini belirtmiştir (Tablo 38).

Tablo 38

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin proje konusunu seçimini belirleyen nedenler

Proje Konusu Seçim Nedeni	**Sayı**	**Yüzde**
Geçmişten gelen alışkanlıklar	61	59,8
Merakım olduğu için	34	33,3
Diğer projelerden kolay olması	6	5,9
Pazarı daha kolay olması	1	1,0
TOPLAM	**102**	**100,0**

Araştırmaya katılan genç çiftçilerin tarımsal faaliyetten elde ettikleri yıllık net gelirler gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre %68,6'ı 50.000 TL ve altı, %31,4'ı 50.000-100.000TL arasında gelir elde ettiğini ifade etmiştir (Tablo 39).

Tablo 39

"Genç Çiftçi Desteği" alan çiftçilerin tarımsal faaliyetten yıllık net gelir durumu

Yıllık Net Gelir	**Sayı**	**Yüzde**
<50.000	70	68,6
50.000-100.000	32	31,4
TOPLAM	**102**	**100,0**

Projeden alınan destek ile elde edilen gelir ile üretime devam etme durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan ki-kare analizi sonunda istatistiki açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Tarımsal geliri 50.000 ile 100.000 arasında değişen çiftçilerin proje ile üretime devam etme durumlarını etkilediği tespit edilmiştir (Tablo 40).

Tablo 40

Tarımsal üretimden elde edilen gelirin projeden alınan destek ile üretime devam etme durumları

			Üretime Devamlılık Durumu		
			Evet	Hayır	Toplam
Tarımsal Gelir	<50.000	Frekans	52	18	70
		Yüzde	51,0	17,6	68,6
	50.000-100.000	Frekans	30	2	32
		Yüzde	29,4	2,0	31,4
	TOPLAM	**Frekans**	**82**	**20**	**102**
		Yüzde	**80,4**	**19,6**	**100,0**

PearsonChi-Square; 0,022

Çiftçilerin tarımsal üretimden elde ettikleri gelir ile çiftçilik mesleğini devam etme kararları arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan ki-kare analizi neticesinde istatistiki açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Tarımsal gelirleri fazla olan çiftçilerin mesleklerine devam etme durumlarını etkilediği tespit edilmiştir (Tablo 41).

Tablo 41

Çiftçilerin tarımsal üretimden elde ettikleri gelire göre çiftçilik mesleğini yapmaya devam etme durumu

			Çiftçilik Mesleğini Yapmaya Devam Etme Durumu		
			Evet	Hayır	Toplam
Tarımsal Gelir	<50.000	Frekans	55	15	70
		Yüzde	53,9	14,7	68,6
	50.000-100.000	Frekans	31	1	32
		Yüzde	30,4	1,0	31,4
	Toplam	**Frekans**	**86**	**16**	**102**
		Yüzde	**84,3**	**15,7**	**100,0**

PearsonChi-Square; 0,018

4.3. Proje Hazırlama ve Yürütme ile İlgili Bulgular

Çanakkale ilinde "Genç Çiftçi Projesi" kapsamında hibe almaya hak kazanan bitkisel üretim yapan çiftçilere yaptıkları yatırımın kapsamı sorulduğunda %46,1'i yeni yatırım, %34,3'ü tamamlama yatırımı, %19,6'sı kapasite geliştirme veya teknoloji yenileme yatırımı yaptıklarını belirtmiştir (Tablo 42).

Tablo 42

Genç çiftçi projesi kapsamında yapılan yatırımın kapsamı

Yatırımın Kapsamı	**Sayı**	**Yüzde**
Yeni yatırım	47	46,1
Tamamlama yatırımı	35	34,3
Kapasite veya teknoloji yenileme	20	19,6
TOPLAM	**102**	**100,0**

Proje hazırlama aşamasında genç çiftçilerin danışmalık hizmeti alma durumu incelendiğinde %61,8'i danışmalık hizmeti almadığını %38,2'si danışmanlık hizmeti aldığını belirtmiştir (Tablo 43). Elde edilen bulgulara göre genç çiftçilerin büyük çoğunluğu tecrübeleri olduğundan kaynaklı danışmanlık hizmeti almaya gerek duymamış olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 43

Proje hazırlama aşamasında danışmanlık hizmeti alma durumu

Danışmalık Hizmeti Alma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	39	38,2
Hayır	63	61,8
TOPLAM	**102**	**100,0**

Proje hazırlama aşamasında genç çiftçilerin kredi kullanma durumu sorulduğunda %59,8'i kredi kullanmadığını %41,2'si kredi kullandığını belirtmiştir (Tablo 44).

Tablo 44

Kredi kullanma durumu

Kredi Kullanma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	42	41,2
Hayır	60	59,8
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç Çiftçi Projesine başvuran ve projesi kabul edilen çiftçilere başka proje konularına başvurma kararları sorulduğunda %67,7'si hayır, %35,3'üise evet cevabını vermiştir (Tablo 45). Bu bulgular genç çiftçilerin başvurdukları konuda başarılı olduklarını veya girişimcilik konusunda çekimser olduklarını gösterebilir.

Tablo 45

Genç çiftçilerin başka proje konularına başvurma kararları

Başka Konuda Başvurma Kararı	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	36	35,3
Hayır	66	64,7
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilerin proje hazırlama ve yürütmede tarım teşkilatından yardım alma durumu sorulduğunda %90,2'si destek aldığını %9,8'i ise destek almadığını belirtmiştir (Tablo 46).Bu

veriler Tarım ve Orman İl ve İlçe müdürlüklerinin çiftçiyle iletişiminin iyi olduğunu ve projenin hazırlanası ve uygulanması sırasında çiftçilere destek olduğunu göstermektedir.

Tablo 46

Genç çiftçileri proje hazırlama ve yürütmede tarım teşkilatından yardım alma durumu

Yardım Alma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	92	90,2
Hayır	10	9,8
TOPLAM	**102**	**100,0**

Proje hazırlama aşamasında il/ilçe tarım müdürlüklerinden destek alma durumları ile genç çiftçilerin cinsiyet durumları arasındaki ilişkiler incelenmesi amacıyla yapılan ki-kare analizi neticesinde bu iki özellik arasındaki ilişki istatistiki açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Dolayısıyla erkeklerin kadınlara göre proje hazırlama aşamasında il/ilçe tarım müdürlüklerinden daha fazla destek aldıklarını söylemek mümkündür (Tablo 47).

Tablo 47

Proje hazırlama aşamasında il/ilçe tarım müdürlüklerinden destek alma durumu ile cinsiyet arasındaki ilişki

			Cinsiyet		
			Kadın	**Erkek**	**Toplam**
Proje hazırlama aşamasında il/ilçe tarım müdürlüklerinden destek alma durumu	Evet	Frekans	34	58	92
		Yüzde	33,3	56,9	90,2
	Hayır	Frekans	7	3	10
		Yüzde	6,9	2,9	9,8
	Toplam	**Frekans**	**41**	**61**	**102**
		Yüzde	**40,2**	**59,8**	**100,0**

PearsonChi-Square; 0,043

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilere proje tanıtım faaliyetlerini yeterli bulma sorulduğunda %68,6'ı proje tanıtını yeterli bulduğunu %31,4'ü ise yeterli bulmadığını ifade etmişlerdir (Tablo 48).

Tablo 48

Genç çiftçilerin proje tanıtım faaliyetlerini yeterli bulma durumu

Yeterli Bulma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	70	68,6
Hayır	32	31,4
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilere proje konularının kapsam bakımından bulma durumu konusundaki görüşleri sorulduğunda %80,4'ü proje konularını yeterli bulurken %19,6'sı yeterli bulmadığını beyan etmiştir (Tablo 49). Bu bulgu projenin konularının geniş kapsamlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 49

Genç çiftçilerin proje konularını yeterli bulma durumu

Proje Konusunun Yeterlilik Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	82	80,4
Hayır	20	19,6
TOPLAM	**102**	**100,0**

Araştırma kapsamında projeleri fonlanan ve ankete katılan genç çiftçilere proje süresini yeterli bulma durumları sorulduğunda %54,9'u proje başvuru süresini yeterli bulurken %45,1'i proje başvuru süresini yeterli bulmadığını belirtmiştir (Tablo 50).

Tablo 50

Genç çiftçilerin proje başvuru süresini yeterli bulma durumu

Proje Başvuru Süresi Yeterli Bulma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	56	54,9
Hayır	46	45,1
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilere hibe miktarını yeterli bulma durumu sorulduğunda %57,8'i hibe miktarını yeterli bulurken %42,2'si hibe miktarını yeterli bulmadığını ifade etmiştir (Tablo 51).

Tablo 51

Genç çiftçilerin hibe miktarını yeterli bulma durumu

Hibe Miktarını Yeterli Bulma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	59	57,8
Hayır	43	42,2
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilere proje dokümanlarını anlaşılırlık ve yeterlilik bulma durumu sorulduğunda %74,5'i proje dokümanlarını yeterli ve anlaşılır bulurken %25,5'iyeterli bulmadığını belirtmiştir (Tablo 52).

Tablo 52

Genç çiftçilerin proje dokümanlarını anlaşılır ve yeterli bulma durumu

Proje Dokümanları Yeterli Bulma Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	76	74,5
Hayır	26	25,5
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçilere faaliyet alanlarında devamlılığı sağlayacak işletme sermayesinin varlığı durumları sorulmuş ve %72,5'i yeterli sermayeye sahip olduğunu %27,5'i ise sahip olmadıklarını ifade etmiştir (Tablo 53).

Tablo 53

Üretim faaliyetinde devamlılığı sağlayacak işletme sermayesinin varlığı

İşletme Sermayesinin Varlığı	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	74	72,5
Hayır	28	27,5
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilerin faaliyetlerini sürdürürken hammadde teminine güçlük durumu sorulmuş, %69,6'sı hammaddeye ulaşmakta zorluğu olmadığını, %30,4'üise hammaddeye ulaşmakta güçlük çektiğini ifade etmiştir (Tablo 54).

Tablo 54

Genç çiftçilerin faaliyetlerini sürdürürken hammadde teminine güçlük durumu

Hammaddeye Ulaşımda Güçlük Durumu	**Sayı**	**Yüzde**
Evet	31	30,4
Hayır	71	69,6
TOPLAM	**102**	**100,0**

Genç çiftçilere hammaddeyi temin ettikleri yer sorulmuş, %60,8'i kendi üretimi, %37,2'si tüccar, %2,0'si yakın merkez cevabını vermiştir (Tablo 55). Elde edilen verilere göre hammadde üretiminin büyük çoğunluğu kendi üretimi olması genç çiftçilerin tecrübesinin olduğunun, geçmişten gelen bilgisinin olduğunu ve hammadde üretimlerini de kendilerinin yaptığı anlaşılmıştır.

Tablo 55

Genç çiftçilerin faaliyetlerini sürdürürken hammaddeyi temin ettikleri yer

Hammadde Temin Edilen Yer	**Sayı**	**Yüzde**
Kendi üretimim	62	60,8
Tüccar	38	37,2
Yakın merkezler	2	2,0
TOPLAM	**102**	**100,0**

Yapılan araştırma anketine katılan genç çiftçilerin hammadde alınan yerin işletmeye uzaklığı incelendiğinde minimum 15km maksimum 25km aralığında olduğu ve ortalamasının 20,67 olduğu tespit edilmiştir (Tablo 56).

Tablo 56

Hammadde alınan yerin işletmeye uzaklık durumu

Hammadde Alınan Yerin İşletmeye Uzaklığı Durumu	ORTALAMA	STANDART SAPMA	MİNİMUM	MAKSİMUM
	20,67	5,132	15	25

Genç çiftçilerin pazarlama güçlük durumu sorulmuş %70,6'sı pazarlama sorunu olmadığını %29,4'ü ise pazarlama sorunu olduğunu belirtmiştir (Tablo 57).

Tablo 57

Pazarlama güçlük durumu

Pazarlama Güçlük Durumu	Sayı	Yüzde
Evet	30	29,4
Hayır	72	70,6
TOPLAM	**102**	**100,0**

Ankete katılan genç çiftçilere ürünlerini pazarlama kanalları durumu sorulmuş %60,8'i aracılar, %35,3'ü halk pazarı, %2,9'u süpermarket, %1,0'i ise diğer iller olmak üzere cevap vermişlerdir (Tablo 58).

Tablo 58

Genç çiftçilerin ürünlerini pazarlama kanalları

Pazarlama Kanal	Sayı	Yüzde
Aracılar	62	60,80
Halk pazarı	36	35,30
Süpermarket	3	2,90
Diğer iller	1	1,00
Dış pazarlar	0	0,00
TOPLAM	**102**	**100,00**

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilere, genç çiftçi projesinin sağladığı sosyal ve kültürel değişiklikler konusunda sorulan Likert Ölçekli sorulardan alınan cevaplar

ve önem derecesine göre sıralaması verilmiştir. Tablodan de görüldüğü gibi projenin sağladığı sosyal ve kültürel değişiklikleri sıralanırken "Girişimciliği ve Proje Kültürünü Arttırdı" birinci sırada, "Gençlerin İşsiz Kalmasını Önledi" ikinci sırada, "Tersine Göçe Neden Oldu" üçüncü sırada, "Göçü Önledi" dördüncü sırada, "Bölgesel Kalkınmaya Olumlu Etki Sağladı" beşinci sırada, "İşbirliği Yapma Potansiyelini Artırdı" altıncı sırada, "İnsanlar Arasındaki İletişimi Arttırdı" yedinci sırada, "Bilgi Edinme Ve Araştırma Kültürünü Sağladı" sekizinci sırada, "Kurumsallaşmaya Olumlu Etki Sağladı" dokuzuncu sırada sıralanmıştır (Tablo 59).Bu değerlerden yola çıkarak genç çiftçi projelerinin en önemli amaçlarından olan gençlerin girişimciliğinin arttırılması, gençlerin işsiz kalmasının önüne geçilmesi, gençlere istihdam sağlaması, köyden kente göçün önlenmesi ve kentten köye göçün başlaması gibi etkenlerin yüksek olması genç çiftçi projesinin başarılılığı göstermektedir.

Tablo 59

Projenin sağladığı sosyal ve kültürel değişiklikler

Projenin Sağladığı Sosyal ve Kültürel Değişiklikler	**Skor**	**Yüzde**	**Önem Sırası**
Girişimciliği ve Proje Kültürünü Arttırdı	424	11,96	1
Gençlerin İşsiz Kalmasını Önledi	410	11,57	2
Tersine Göçe Neden Oldu	406	11,46	3
Göçü Önledi	398	11,23	4
Bölgesel Kalkınmaya Olumlu Etki Sağladı	396	11,17	5
İş birliği Yapma Potansiyelini Artırdı	394	11,12	6
İnsanlar Arasındaki İletişimi Arttırdı	386	10,89	7
Bilgi Edinme ve Araştırma Kültürünü Sağladı	374	10,55	8
Kurumsallaşmaya Olumlu Etki Sağladı	356	10,05	9
TOPLAM	**3544**	**100,00**	

Genç çiftçilerin proje hazırlama da karşılaştıkları güçlükler gösterilmiştir. Tabloya göre önem sırasına göre proje hazırlamada karşılaşılan güçlükler "Başvuru Prosedür ve Evraklarının Çokluğu" birinci derecede, "Danışman Bulma Zorluğu" ikinci derecede, "Dosya Hazırlama Maliyetinin Yüksekliği" üçüncü derecede, "Gerekli İzin ve Ruhsatların Alınmasında Karşılaşılan Zorluklar" dördüncü derecede, "Başvuru Materyallerinin Yetersizliği" beşinci derecede, "Başvuru Süresinin Kısalığı" altıncı derecede zorluk olarak sıralanmıştır (Tablo 60). Bu Tabloda ifade edilen ve sorun olarak belirtilen unsurlar devlet tarafından prosedürlerin çokluğunu ve zorluğunu göstermektedir.

Tablo 60

Genç çiftçilerin proje hazırlamada karşılaşılan güçlükler

Proje Hazırlamada Karşılaşılan Güçlükler	**Skor**	**Yüzde**	**Önem Sırası**
Başvuru Prosedür ve Evraklarının Çokluğu	416	17,57	1
Danışman Bulma Zorluğu	407	17,19	2
Dosya Hazırlama Maliyetinin Yüksekliği	406	17,15	3
Gerekli İzin ve Ruhsatların Alınmasında Karşılaşılan Zorluklar	382	16,13	4
Başvuru Materyallerinin Yetersizliği	381	16,09	5
Başvuru Süresinin Kısalığı	376	15,88	6
TOPLAM	**2368**	**100,00**	

Yürütülen araştırma anketine katılan genç çiftçilerin proje yürütme de karşılaştıkları güçlükler gösterilmiştir. Tabloya göre genç çiftçilerin proje yürütme konusunda karşılaştıkları güçlükler incelendiğinde "Zaman Baskısı" birinci sırada, "Deneyimli/Nitelikli Personel Bulamama" ikinci sırada, "Bürokratik İşlemlerin Ağırlığı" ve "Maddi Kaynak Yetersizliği" üçüncü sırada "Mali Yönetim Koşullarının Ağırlığı" dördüncü sırada, "Danışmanla İlgili Sorunlar" ve "Teklif Alacak Firmaların Yetersizliği" beşinci sırada, "Finans Yönetimi" altıncı sırada, "Tecrübesizlik" yedinci sırada, "Gerekli İzin Ve Ruhsatların Alınmasında Karşılaşılan Zorluklar" sekizinci sırada, "Yatırım Yerinin Bulunmasında Yaşanan Zorluklar" dokuzuncu sırada, "Piyasa Fiyatları İle Proje Bütçesi Arasındaki Tutarsızlıklar" onuncu sırada, "Tarımsal Yapılar Konusunda Teknik Elemanların Yetersizliği" on birinci sırada, "İhale Dosyalarının Hazırlama Güçlükleri" on ikinci sırada sıralanmıştır (Tablo 61).

Tablo 61

Genç çiftçilerin proje yürütmede karşılaştıkları güçlükler

Proje Yürütmede Karşılaşılan Güçlükler	**Skor**	**Yüzde**	**Önem Sırası**
Zaman Baskısı	421	7,61	1
Deneyimli/Nitelikli Personel Bulamama	417	7,54	2
Bürokratik İşlemlerin Ağırlığı	414	7,48	3
Maddi Kaynak Yetersizliği	414	7,48	3
Mali Yönetim Koşullarının Ağırlığı	413	7,46	4
Danışmanla İlgili Sorunlar	393	7,10	5
Teklif Alacak Firmaların Yetersizliği	393	7,10	5
Finans Yönetimi	390	7,05	6
Tecrübesizlik	388	7,01	7
Gerekli İzin ve Ruhsatların Alınmasında Karşılaşılan Zorluklar	385	6,96	8
Yatırım Yerinin Bulunmasında Yaşanan Zorluklar	383	6,92	9
Piyasa Fiyatları İle Proje Bütçesi Arasındaki Tutarsızlıklar	376	6,80	10
Tarımsal Yapılar Konusunda Teknik Elemanların Yetersizliği	375	6,78	11
İhale Dosyalarının Hazırlama Güçlükleri	371	6,71	12
TOPLAM	**5533**	**100,00**	

Ankete katılan genç çiftçilerin yaptıkları yatırımın bölgesel katkıları gösterilmiştir. Tabloya göre genç çiftçilerin yaptığı yatırımın bölgesel kalkınmaya katkıları incelendiğinde farkındalık yaratma, moderne işletme algısının gelişimine olan katkısı, girişimcilik kültürüne katkısının olması ilk sıralardan yer almakta son sıralarda ise yerel dinamikleri harekete geçirme, teknik bilgi düzeyine katkıları, istihdama katkı sağlaması önünden ise son sıralarda yer almaktadır (Tablo 62).

Tablo 62

Genç Çiftçi Projesi kapsamında yapılan yatırımların bölgesel katkıları

Yatırımların Bölgesel Katkıları	**Skor**	**Yüzde**	**Önem Sırası**
Farkındalık Yaratma	437	6,70	1
Modern İşletme Algısının Gelişimine Olan Katkısı	435	6,67	2
Girişimcilik Kültürü	431	6,61	3
Üretim Kapasitesine Katkısı	417	6,39	4
Finansman Kuruluşlarının İş Artışına Katkısı	411	6,30	5
Yüklenici ve Tedarikçi Firmalara Ekonomik Katkısı	408	6,25	6
Yenilikçi Boyutu	407	6,24	7
Çevresel Boyutta Farkındalık ve Duyarlılığa Olan Katkısı	407	6,24	7
Ürün Geliştirme ve Pazarlama	404	6,19	8
İşletmelerin Teknoloji Kullanımına Katkısı	403	6,18	9
Bölgesel Üretim Potansiyelinin Değerlendirilmesi	403	6,18	9
Kırsal Alanda Örgütlenme ve İşbirliği	402	6,16	10
Gelir Ve Üretim Katkısı	395	6,05	11
Yerel Dinamikleri Harekete Geçirme	392	6,01	12
Teknik Bilgi Düzeyine Katkısı	391	5,99	13
İstihdama Katkı Sağladı	382	5,85	14
TOPLAM	**6525**	**100,00**	

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Tarım ve Orman Bakanlığınca tüm Türkiye'de uygulanan "Genç Çiftçi Projesi" kapsamında Çanakkale ilinde bitkisel üretim desteği alan genç çiftçilerin mevcut sosyo ekonomik durumları, projeye bakış açıları, proje yaparken ve yürütürken karşılaştıkları sorunlar ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Çanakkale'de bitkisel üretim kapsamında destek alan 103 üreticiden 102'sine ulaşılarak anket çalışması yapılmıştır.

Anketlerde öncelikle üreticilerin demografik yapılarını ve işletme yapılarını ortaya koymak amacıyla yaş, eğitim, gelir durumu, sosyal güvenlik durumu, yatırım yeri durumu, yatırım alanları ile ilgili tecrübe durumu gibi sorular sorulmuştur. Daha sonra projeden memnuniyet durumları tespit edilmiştir. Son olarak genç çiftçilerin destek aldıkları alandaki proje hakkında bakış açıları ve bu projeden faydalanma düzeyleri ve bu düzeyler üzerinde etkisi analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bitkisel üretim desteği alan genç çiftçilerin yarıdan fazlasını erkek yatırımcılar oluşturmakta olup, kadın yatırımcılarında yaklaşık %40 oranında başarılı olması uygulanan projede kadın katılımcılığının iyi bir düzeyde olduğunu göstermektedir. Proje başvurusu açısından ön şart olan 19-40 yaş sınırı dikkate alındığında ortalama yaş sınırı 31civarında olan yatırımcıların hedef kitleye ulaşmak açısından olumlu bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Projesi fonlanan genç çiftçilerin eğitim ortalaması lise seviyesinde yoğunlaşmış olup, %20 civarında bir üniversite mezunu da projeden faydalanmıştır. Bu durum proje kapsamında hedeflenen kitlenin eğitim seviyesinin diğer tarımsal faaliyetlere nazaran daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yapılan ankette üniversite mezunlarının çeşitli fakültelerin çeşitli bölümlerinden mezun oldukları ve üniversite mezunlarının köy kökenli olduğu tespit edilmiştir. Daha önceki meslekleri sorulan genç çiftçilerin yaklaşık yarısı daha önceki mesleklerinin çiftçilik olduğunu belirtmiştir. Mesleği çiftçilik olanlarla birlikte memur, ev hanımı ve diğer meslek gruplarından başvurunun olması projenin geniş bir hedef kitleye ulaşması açısından önemlidir. Diğer taraftan araştırmanın popülasyonunu oluşturan genç çiftçilerin %80'den fazlasının aile mesleğinin çiftçilik olması yine onların en azından tarım kültürüne sahip olduklarını ifade etmektedir. Genç çiftçilere başvuruda bulundukları proje konusunda daha önce tecrübeleri olup olmadığı sorulmuş yarıdan fazlası tecrübelerinin olduğunu belirtmiştir. Sahip oldukları tecrübe süresi ise ortalama 8 yıl civarında hesaplanmıştır. Bu durum yine aileden gelen bir tecrübe çiftçilik kültürünün var olduğunu ancak tecrübeli olduğu alanlar dışında da başvuruların yapıldığının göstergesidir diye

değerlendirilebilir. Bu bağlamda tecrübeli olduğu alandan farklı bir konuda başvuruda bulunanlara sebepleri sorulduğunda büyük bir kısmı girişimcilik niyeti ile başvurduğunu ifade ederken faaliyet alanı değişikliği, ek gelir sağlamak gibi sebepler de ileri sürülmüştür.

Genç çiftçilerin mevcut üretim yaptıkları proje konusunu seçerken yarısından fazlası geçmişten gelen bilgi ve tecrübesini sebep göstermiştir. Bu çiftçilerin tamamına yakın bir kısmının çiftçi çocuğu olmasına rağmen kendi çocuklarının çiftçi olmasını istemediklerini, şayet çiftçilik yapmak istiyorlarsa bu işin eğitimini alarak ziraat mühendisi olarak mesleklerini sürdürmelerini arzu ettikleri belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilere sosyal güvence durumları sorulduğunda yarısından fazlasının sosyal güvencesi olmadığı tespit edilmiştir. Bu çiftçiler projeye başlarken zorunlu olarak sigorta yaptırmaları gerektiğini ama sonrasında sigorta primlerini yatırmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma kapsamında ankete katılan gen çiftçilerin ikamet durumlarına bakıldığında çiftçilerin %70'ten fazlasının köyde ikamet ettiği bunu belde, ilçe ve illerin takip ettiği tespit edilmiştir. Genç çiftçilerin ikamet durumları büyük çoğunluğunun köy olması ve yatırım yaptıkları alanların durumuna bakıldığında büyük çoğunluğunu köy olması proje kapsamında elde edilmek istenen kırsal alanların çekiciliğini arttırmak, kırsal nüfusu canlandırmak, kırsal nüfusa gelir sağlayarak üretim çeşitliliği sağlamak ve kırsal nüfusa istihdam sağlamak gibi amaçlara uygun olduğunu göstermektedir.

Genç çiftçilerin yatırım yaptıkları faaliyetten gelir sağlayıp sağlamadığı sorulduğunda yaklaşık %85'i gelir elde ettiğini %15'i ise gelir elde edemediğini belirtmiştir. Yine bu genç çiftçilerin %85'i bu faaliyete devam etme niyetinde olduğunu ifade etmişlerdir. Çiftçiliğe devam etmek isteyenlerin aile mesleğinin çiftçilik olduğu çiftçilikten başka bir işi bilmedikleri ve bu mesleğe devam ettirmeyi düşündükleri anlaşılmış çiftçiliği devam ettirmek istemeyenlerin ise girişimcilik ve gündem etkisinden etkilenerek yatırım yaptıkları kar edemedikleri içinde vazgeçtikleri anlaşılmıştır.

Yapılan araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin eğitim alma durumu incelendiğinde yaklaşık %70'inin herhangi bir eğitim almadığı tespit edilmiş olup, eğitim almayan genç çiftçilerin %73'ü eğitim almayı istediklerini söylemiştir. Genç çiftçilerin eğitim almak için istekleri olmaları yapılan projenin faydalığını ve geleneksel yöntemlerle yapılan çiftçilikte daha modern yöntemlerle çiftçilik yapıldığını ve yapılacağını göstermektedir. Dolayısıyla tarım teşkilatının bu tip eğitimleri artırmaları veya var olan eğitim programlarına katılımı artırmayı sağlamaları önerilebilir.

Araştırma anketine katılan genç çiftçilerin yenilik takip etme durumu incelendiğinde görülmektedir ki %98'i faaliyet alanı ile ilgili yenilikleri takip ettiklerini belirtmiştir. Bu durum genç çiftçilerin yeniliklere açık ve geleneksel tarımla birlikte yaptıkları faaliyetlerde tarımı modernize etmeye istekli oldukları anlaşılmaktadır. Bu çiftçilerin yenilikleri takip etmede ilk tercihi Tarım ve Orman İl ve İlçe Müdürlüğü olup, internet, konuyla ilgili sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler daha sonra gelmektedir. Başta üniversiteler olmak üzere konuyla ilgili tüm paydaşların genç çiftçileri hedef alan eğitim ve farkındalık faaliyetlerini artırmaları gerekmektedir.

Diğer taraftan genç çiftçilerin proje tanıtım faaliyetlerini, proje konularını, başvuru süresini, hibe miktarını %50 ile %80 arasında değişen oranlarda yeterli bulmaları projenin başarılı olduğu ve bu konuda da Tarım ve Orman İl Müdürlüklerinin payının yüksek olduğunu göstermektedir. Bu konuda il ve ilçe müdürlüklerinin tarımın diğer paydaşları ile yapacakları iş birliği ve saha çalışmaları bu tip projelerin etkinliğini daha da artıracaktır.

Araştırma kapsamında ankete katılan genç çiftçilerin yaklaşık %70'inin pazarlama zorluğu olmadığı, pazarlama kanalları incelendiğinde ise tüccar ve aracıların birinci sırada, halk pazarlarının ikinci sırada ve süpermarketlerin üçüncü sırada yer aldıkları tespit edilmiştir. Genç çiftçilerin ürettikleri üründen emeklerinin karşılığını almaları üretim faaliyetlerine katma değer kazandırmaları açısından örgütlenme ve markalaşma konusunda teşvik edilmeleri bu araştırma kapsamında öneri olarak sunulabilir.

Özetle bu araştırma Çanakkale İlinde Genç Çiftçi Projesi kapsamında bitkisel üretim alanında projesi fonlanan üreticilerle yapılan anketler çerçevesinde gerçekleşmiştir. Araştırma bulguları genç çiftçilerin genellikle projeden memnun, yeniliklere açık, eğitim seviyesi yüksek ve yaş ortalaması genç olan üreticilerden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede benzer projelerin sayısı artırılabileceği gibi daha sonra yapılacak bilimsel çalışmalarda Genç Çiftçi projesinin etkinliği ölçülebilir.

KAYNAKÇA

Alkan, A.ve Özkan, B., (2020). *Antalya İlinde Genç Çiftçi Projesinin Uygulaması ve Sürdürülebilirliği Üzerine Bir Araştırma*. Mediterranean Agricultural Sciences. 33(1), s. 67-72.

Altan, Y., Kerman, U. ve Aktel, M., (2010). "Köy kanunu tasarısı taslağı üzerine bir değerlendirme", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:26, s.56-65.

Altıntaş, G., Altıntaş, A., Bektaş, H., Çakmak, E., Oruç, E., Kızılaslan, H., Birol, D.,(2019). "Genç çiftçi desteklemelerinin gençlerin tarımda kalma eğilimleri üzerine etkileri: tr-83 bölgesi örneği". *Turkish Journal of Agriculture–Food Science and Technology*, 7(10), s.1682-1693.

Anonim, (2019). Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, *2019 Yılı Brifing Raporu*, Erişim: 25 Ekim 2020, https://canakkale.tarimorman.gov.tr/Menu/13/Brifingler.

Anonim , (2005). Ulusal Kalkınma Stratejisi. *Başkanlık Devlet Planlama Teşkilatı*, Erişim: 25 Ekim 2020, https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Lists/KutuMenu/Attachments/1/ulusal_kirsal_kalkinma_stratejisi.pdf.

Anonim , (2016). Resmi Gazete, Erişim: 25 Ekim 2020, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160405-2.htm.

Anonim , (2018). Resmi Gazete, Erişim: 25 Ekim 2020,https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180324-14.htm.

Can M. ve Esengün K., (2007). "Avrupa Birliği kırsal kalkınma programlarının türkiye'nin kırsal kalkınması açısından incelenmesi: sapard ve ıpard örneği". *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Dergisi*, 24(2), s. 43-56.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1962). Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1963-1967, Erişim: 17 EKİM 2020, https://sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2018/10/Birinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1962-1967.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1967). İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1968-1972, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/%C4%B0kinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1968-1972%E2%80%8B.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1972). Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1973-1977, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-

content/uploads/2018/11/%C3%9C%C3%A7%C3%BCnc%C3%BC-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1973-1977%E2%80%8B.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1978). Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı 1979-1983, Erişim: 17 Ekim 2020, https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Dorduncu_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1979-1983.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1984). Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Be%C5%9Finci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1985-1989.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1989). Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı 1990-1994, Erişim: 17 Ekim 2020, https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Altinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Plani-1990-1994.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (1995). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Yedinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-1996-2000%E2%80%8B.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı, (2006). Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 2007-2013, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/09_RekabetHukukuvePolitikalar%C4%B1.pdf.

Doğan, H. G., Kan, A., Kan, M., Tosun, F., Uçum, İ. ve Birol, D., (2018). "Türkiye'de genç çiftçi proje desteğinden yararlanma düzeyini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi". *Türk Tarım – Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(11), s. 1599-1606.

Gülçubuk, B. ve Karabıyık E. (2002). *"*Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde Türkiye'nin kırsal kalkınma politikası ve yükümlülükleri*", 5. Tarım Ekonomisi Kongresi,* 18-20 Eylül 2002, Atatürk Üniversitesi, Erzurum. 471-476.

Gülçubuk, B., Yıldırak, N., Kızılaslan, N., Özer, D., Kan, M., ve Kepoğlu, A. (2010). "Kırsal Kalkınma Yaklaşımları ve Politika Değişimleri". TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası (ed). Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi Bildiriler Kitabı-

I, (11-15) Ocak, Ankara.

Işık, N. ve Baysal, D. (2011). "Avrupa Birliğine uyum sürecinde Türkiye'de kırsal kalkınma politikaları: genel bir değerlendirme". *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 12(1), s. 161-186.

Kalkınma Bakanlığı, (2013). Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 2014-2018, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf.

Kayıkçı, S. (2006). "Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar köye ve köylüye yönelik olarak izlenen politikalar". *Türk İdare Dergisi*, S. 448,

Kuşat, N. (2013). "Yeşil Sürdürülebilir İçin Yeşil Ekonomi: Avantaj ve Dezavantaj – Türkiye İncelemesi". *Journal of Yasar Univesity* 29(8) s.4896-4916.

Peşkircioğlu, N. (2016). 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Küresel Verimlilik Hareketine Doğru. *VII. Dünya Verimlilik Kongresi*. Erişim: 27 Ekim 2020. https://www.academia.edu/35678484/2030_S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir_Kalkinma_Hedefleri_K%C3%BCresel_Verimlilik_Hareketine_Do%C4%9Fru.

Sarı Gedik, D., (2019). Kırsal Kalkınmada Genç Çiftçi Projesi: Tekirdağ İli Örneği, Namık Kemal Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Tekirdağ.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı, (2019). On Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2019-2023, Erişim: 17 Ekim 2020, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/07/OnbirinciKalkinmaPlani.pdf.

SBB, (2019). On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023). Ankara: *T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.*

Serper, Ö., 2014. Uygulamalı İstatistik. Ezgi Kitabevi: Bursa. ISBN: 9758606948.

Tan, S., (2009). "Tarım reformu uygulama projesi kapsamında kırsal kalkınma projeleri: Çanakkale ili köy bazlı katılımcı yatırım programı örneği". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 4(2), s.51-62.

Tan, S., Özen, A. ve Everest B. (2016). "Kırsal kalkınma destekleri kapsamında tarıma dayalı yatırım ve hibe projelerinin değerlendirilmesi: Aydın ili örneği". *ÇOMÜ Zir. Fak. Derg*., 4(2) s. 29-36, ISSN:2147-8384.

TOB, (2014). Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi. *Tarım ve Orman Bakanlığı*. Erişim: 10 Kasım 2020. https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Lists/KutuMenu/Attachments/1/ulusal_kirsal_kalkinma_stratejisi.pdf.

TOB, (2019). Tarımsal Destekleme Politikaları Çalışma Grubu ve Raporu ve Komisyon

Kararları. *3. Tarım Orman Şurası*. Erişim: 10 Kasım 2020. https://cdniys.tarimorman.gov.tr/api/File/GetGaleriFile/330/DosyaGaleri/958/III.%20TARIM%20ORMAN%20%C5%9E%C3%9BRASI%20KOM%C4%B0SYON%20RAPORLARI.pdf. Ankara.

Tolunay, A. ve Akyol, A. (2006). "Kalkınma ve kırsal kalkınma: temel kavramlar ve tanımlar". *Süleyman Demirel Orman Fakültesi Dergisi*, A(2)s. 116-127 ISSN:1302-7085.

Turhan, S., (2005). Avrupa Birliği Üyeliği Yolunda Türkiye Kırsal Kalkınma Tedbirleri Uygulama Süreci. *Tarım ve Köyişleri Bakanlığı*. Erişim: 10 Kasım 2020. https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/%C4%B0DAR%C4%B0%20%C4%B0%C5%9ELER/uzmanl%C4%B1k%20Tezleri/uzmanliktezi_turhan.pdf.

Unakıtan, G., Başaran, B., (2018). "Genç çiftçi projesinin başarısı için bir öneri: genç çiftçi kooperatifleri". *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi,* 4(2).

Yavuz Bilgehan, H., (2020). Kırsal Alanlar ve Kalkınma, *iksad yayınevi*. Erişim: 10 Kasım 2020. https://iksadyayinevi.com/wp-content/uploads/2020/04/KIRSAL-ALANLAR-VE-KALKINMA.pdf.

Yoloğlu, A. ve Zorlu F., (2020). "Türkiye'de kırsallığın ve kırsal alanların tanımlanması: bir yöntem denemesi". *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü e-Dergisi,* 3(2).

Yeşilbaş, M., (2011). "Kırsal kalkınma politikalarının gelişim çizgisi ve planlı dönemde kırsal kalkınma yaklaşımları". *Türk İdare Dergisi*, S. 470 s. 153-176.

Yenigül, S. (2016). "Türkiye'de Kırsal Alan Politikalarının Değerlendirmesi: Seksen Sonrası Gelişmeler," Seksen Sonrası Mekan ve Planlama Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 30 Yıl Kitabı , Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, s.39-50 ISSN:978-945-507-283-8. Ankara.

EKLER

EK 1

ANKET FORMU

ÇOMÜ ZİRAAT FAKÜLTESİ TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ KIRSAL KALKINMADA GENÇ ÇİFTÇİ PROJESİ: ÇANAKKALE İLİ ÖRNEĞİ

ANKET FORMU

Sayın Yatırımcı;

Bu anket çalışması, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde araştırma amaçlı olarak yürütülmektedir. Bu bilimsel çalışmanın amacı, yatırımcıların Genç Çiftçi Projesi kapsamında "Kırsal Kalkınmada Genç Çiftçi Projesi: Çanakkale İli Örneği Araştırılmasıdır." Ankete vereceğiniz cevapların sağlıklı ve tutarlı olması, bu çalışmanın amacına ulaşmasına yardımcı olacaktır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

I. GENEL ÖZELLİKLER VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

S1	Adı Soyadı	
S2	Telefon numarası (tercihen)	
S3	Cinsiyet	Bayan ( ) Erkek( )
S4	Yaş	……..
S5	Eğitim durumu	İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Diğer ( )
S6	Üniversite ise bölümü	…….
S7	Yatırım öncesi meslek	Çiftçi ( ) Serbest meslek ( ) Ticaretle uğraşan ( ) Kamu çalışanı ( ) Mühendis ( ) Ev hanımı ( ) Diğer ( )
S8	Genç çiftçi projesi ile alınan destek hangi alanda değerlendirilecek?	B.baş ( ) K.baş ( ) Bitkisel ( ) Arıcılık ve Kanatlı ( )
S9	Yatırım için gerekli olan mesleki yeterlilik nasıl sağlanıyor?	Kendisi ( ) Çalışan ( ) Temsil ve imzalamaya yetkili kişi ( )
S10	Sosyal güvenceniz var mı?	Var ( ) Yok ( )
S11	Aile mesleği nedir?	…….
S12	Mesleki tecrübesi (yıl)	……yıl

S13	Yatırım yaptığınız alanda tecrübeniz var mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S14	Varsa kaç yıl?	……yıl
S15	Tecrübeniz yoksa böyle bir yatırıma neden karar verdiniz?	Girişimcilik ( ) Faaliyet alanı değişikliği ( ) Bölgesel üretim potansiyelinin değ. ( ) Ek gelir sağlamak için ( ) Gündem etkisi ( ) Diğer (…….....)
S16	Proje kapsamında üretimden elde edilen yıllık net gelir (gelir-masraflar) miktarı (TL)	<50.000 ( ) 50.000-100.000 ( ) 100.000-150.000 ( ) 150.000-200.000 ( )
S17	Proje size ek gelir sağladı mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S18	Yatırım yapmak istediğiniz/yaptığınız yer	Köy ( ) İlçe ( ) Belde ( ) Şehir ( ) Diğer (…….....)
S19	Yatırım yapmak istediğiniz/yaptığınız yerin merkeze uzaklığı	merkez……..km
S20	İkamet edilen yer	Köy ( ) İlçe ( ) Belde ( ) Şehir ( ) Diğer (…….....)
S21	Tarımla ilgili kurum ve kuruluşları ziyaret sıklığı	Ayda birkaç kere ( ) Ayda bir kere ( ) Altı ayda bir kere ( ) Yılda bir kere ( ) Diğer…….( )
S22	Son yıllarda bir eğitim aldınız mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S23	Aldıysanız hangi eğitim?	……..
S24	Almak istediğiniz farklı bir eğitim var mı?	
S25	Almadıysanız almak ister misiniz?	Evet ( ) Hayır ( )
S26	Hangi eğitimi almak isterdiniz?	
S27	Hiç tarım fuarına gittiniz mi?	Evet ( ) Hayır ( )
S28	Hayırsa gitmek ister misiniz?	Evet ( ) Hayır ( )
S29	Tarım fuarına genç çiftçi üretici standı gördünüz mü ?	Evet ( ) Hayır ( )
S30	Hayırsa sizce olmalı mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S31	Yatırım faaliyet ile ilgili teknik bilgileri ne şekilde elde etmektesiniz?	Tarım İl ve ilçe Müd. ( ) Sözleşmeli elemanlar ( ) Üniversiteler ( ) Örnek işletmeleri gezip-görme ( ) Fuar sergi gibi etkinlikler fuar ( ) Radyo, televizyon, dergi, kitap ( ) Diğer (……..)
S32	Herhangi Birlik veya koop. Üyeliği var mı ?	Tarım kredi koop. ( ) Kırsal kalkınma koop. ( )

		Ziraat odası ( ) Üretici birliği ( ) Diğer ( ) Yok( )
S33	Faaliyet alanınız ile ilgili yenilikleri takip etmekte misiniz?	Evet ( ) Hayır ( )
S34	Takip ediyorsanız hangi yollarla ediyorsunuz?	İnternet ( ) Dernek ( ) Kitap ve dergi ( ) Diğer üreticilerden ( ) Tarım müdürlüğünden ( )
S35	Projeden aldığınız destek ile alanınızda üreticiliğinize devam etmeyi düşünüyor musunuz?	Evet ( ) Hayır ( )
S36	Hayırsa nedeni nedir?	Geleceği olduğunu düşünmüyorum ( ) Kar edemedim ( ) İşin zorluğu ( ) Girdi fiyatları ( ) Pazarlama sıkıntısı ( ) Diğer ( )
S37	Çiftçilik yapmayı devam ettirmeyi düşünüyor musunuz?	Evet ( ) Hayır ( )
S38	İleriki yıllarda çocuğunuz çiftçi olsun ister misiniz?	Evet ( ) Hayır ( )
S39	Yatırım yapılan yerin durumu nedir?	Arazi sahibi ( ) Kira arazi ( )
S40	Mevcut üretimini yaptığınız proje seçimini neye göre belirlediniz?	Geçmişten gelen bilgim olduğu için ( ) Merakım olduğu için ( ) Diğer projelerden kolay olması ( ) Pazarı daha kolay olması ( ) Diğer ( )
S41	Tarımsal faaliyetten elde edilen yıllık net gelir (gelir-masraflar) miktarı (TL)	<50.000 ( ) 50.000-100.000 ( ) 100.000-150.000 ( ) 150.000-200.000 ( ) 200.000-250.000 ( ) >250.000 ( )
S42	Yıllık tarımsal gelirde bitkisel üretimin payı:	%.....
S43	Yıllık tarımsal gelirde hayvansal üretimin payı:	%.....
S44	Tarım dışı geliriniz var mı?(emeklilik, esnaflık, kira vb)	Var ( ) Yok ( )
S45	Yıllık tarım dışı gelir miktarı (TL)	<10.000 ( ) 10.000-20.000 ( ) 20.000-50.000 ( ) >50.000 ( )

II. PROJE HAZIRLAMA VE YÜRÜTME İLE İLGİLİ SORULAR

S46	Projeniz kabul edildi mi?	Evet ( ) Hayır ( )
S47	Hayır ise nedeni nedir?	Yaş ( ) Cinsiyet ( ) Eğitim durumu ( ) Maddi durum ( ) Belge eksikliği nedeniyle ( ) Sigortalı olma nedeniyle ( ) Öğrenci olmak ( ) Mali Sürdürülebilirliğin olmaması ( ) İş Planı / Teknik Projenin Yetersizliği ( ) Diğer (……)
S48	Evet ise kaçıncı başvurunuz?	……..
S49	Evet ise yatırımın kapsamı nedir?	Yeni yatırım ( ) Tamamlama yatırımı ( ) Kapasite artırma veya teknoloji yenileme ( ) Diğer (……)
S50	Evet ise danışmanlık hizmeti aldınız mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S51	Yatırım için Kredi kullandınız mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S52	Hayır ise neden?	……
S53	Hayır ise tekrar başvurmayı düşünüyor musunuz?	Evet ( ) Hayır ( )
S54	Başka bir konuda başvurmayı düşünüyor musunuz?	Evet ( ) Hayır ( )
S55	Proje hazırlama aşamasında il/ilçe tarım müdürlüğünden destek aldınız mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S56	Proje konusunda yapılan tanıtımlar yeterli mi?	Evet ( ) Hayır ( )
S57	Proje başvuru konuları yeterli mi?	Evet ( ) Hayır ( )
S58	Proje başvuru süresi yeterli mi?	Evet ( ) Hayır ( )
S59	Hibe miktarı yeterli mi?	Evet ( ) Hayır ( )
S60	Proje hazırlama dokümanları yeterli ve anlaşılır mıydı?	Evet ( ) Hayır ( )
S61	Yatırımınızı sürdürebilecek miktarda işletme sermayeniz var mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S62	Hammadde temininde güçlük var mı?	Evet ( ) Hayır ( )
S63	Hammaddeyi nereden alıyorsunuz?	Tüccar ( ) Kendi üretimim ( ) Yakın merkezler ( ) Tarımsal kooperatifler ( ) Sözleşmeli firma ( ) Diğer (……..)
S64	Hammadde alınan yerin işletmeye uzaklığı	……km
S65	Pazarlama güçlüğünüz var mı?	Evet ( ) Hayır ( )

S66	Pazarlama kanalları?	Halk pazarı ( ) Aracılar ( ) Süpermarketler ( ) Diğer iller ( ) Dış pazarlar ( ) Diğer……..

2.1. Projenizin sağladığı sosyal ve kültürel değişiklikleri önem sırasına göre sıralayınız.

*(**1:** Kesinlikle katılmıyorum **2:** Katılmıyorum **3:** Nötr **4:** Katılıyorum **5:** Kesinlikle katılıyorum*)

S67	Girişimciliği ve Proje Kültürünü arttırdı.	
S68	Göçü önledi	
S69	Tersine göçe neden oldu	
S70	Gençlerin işsiz kalmasını önledi	
S71	İnsanlar arasındaki iletişimi arttırdı	
S72	Bilgi edinme ve araştırma kültürünü sağladı	
S73	Kurumsallaşmaya olumlu etki sağladı	
S74	İşbirliği yapma potansiyelini artırdı	
S75	Bölgesel kalkınmaya olumlu etki sağladı	
S76	Diğer…….	

2.2. Proje Hazırlamada Karşılaşılan Güçlükler?

(***1:** Kesinlikle katılmıyorum **2:** Katılmıyorum **3:** Nötr **4:** Katılıyorum **5:** Kesinlikle katılıyorum*)

S77	Başvuru prosedür ve evraklarının çokluğu	
S78	Danışman bulma zorluğu	
S79	Dosya hazırlama maliyetinin yüksekliği	
S80	Başvuru materyallerinin yetersizliği	
S81	Başvuru süresinin kısalığı	
S82	Gerekli izin ve ruhsatların alınmasında karşılaşılan zorluklar	
S83	Diğer……	

3.3. Proje Yürütmede Karşılaşılan Güçlükler?

(***1:** Kesinlikle katılmıyorum **2:** Katılmıyorum **3:** Nötr **4:** Katılıyorum **5:** Kesinlikle katılıyorum*)

S84	Maddi kaynak yetersizliği	
S85	Zaman baskısı	
S86	Mali yönetim koşullarının ağırlığı	
S87	Finans yönetimi	
S88	Yatırım yerinin bulunmasında yaşanan zorluklar	

S89	Tecrübesizlik	
S90	Bürokratik işlemlerin ağırlığı	
S91	Danışmanla ilgili sorunlar	
S92	Tarımsal Yapılar konusunda teknik elemanların yetersizliği	
S93	İhale dosyalarının hazırlama güçlükleri	
S94	Piyasa fiyatları ile proje bütçesi arasındaki tutarsızlıklar	
S95	Teklif alacak firmaların yetersizliği	
S96	Gerekli izin ve ruhsatların alınmasında karşılaşılan zorluklar	
S97	Deneyimli/Nitelikli personel bulamama	
S98	Diğer……..	

3.4.Yaptığınız yatırımın bölgesel katkıları?

(***1:*** *Kesinlikle katılmıyorum* ***2:*** *Katılmıyorum* ***3:*** *Nötr* ***4:*** *Katılıyorum* ***5:*** *Kesinlikle katılıyorum*)

S99	Girişimcilik kültürü	
S100	Farkındalık yaratma	
S101	Ürün geliştirme ve pazarlama	
S102	Kırsal alanda örgütlenme ve işbirliği	
S103	Yerel dinamikleri harekete geçirme	
S104	İstihdama katkı sağladı	
S105	Bölgesel üretim potansiyelinin değerlendirilmesi	
S106	Yenilikçi boyutu	
S107	Gelir ve üretim katkısı	
S108	Üretim kapasitesine katkısı	
S109	İşletmelerin teknoloji kullanımına katkısı	
S110	Yüklenici ve tedarikçi firmalara ekonomik katkısı	
S111	Finansman kuruluşlarının iş artışına katkısı	
S112	Teknik bilgi düzeyine katkısı	
S113	Çevresel boyutta farkındalık ve duyarlılığa olan katkısı	
S114	Modern işletme algısının gelişimine olan katkısı	
S115	Diğer……..	